

Üniversite Öğrencisi Gençlerin Flört İlişkilerinde Cinsel Şiddetle İlgili Görüş ve Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma

Anıl Özge Üstünel¹

Üstünel, A. Ö. (2023). Üniversite öğrencisi gençlerin flört ilişkilerinde cinsel şiddetle ilgili görüş ve deneyimleri üzerine nitel bir araştırma. *Nesne*, 11(27), 54-79. DOI: 10.7816/nesne-11-27-05

Anahtar kelimeler
Cinsel şiddet, cinsel baskı, toplumsal cinsiyet, flört, Türkiye

Öz

Cinsel şiddet; zorlama ve baskı kullanarak, partnerin rızası olmadan gerçekleştirilen tüm cinsel eylemler olarak tanımlanmaktadır. Alanyazında cinsel şiddeti önlemeye yönelik etkili çalışmaların önemi vurgulanmakta; bu çalışmaların ise gençlerin görüş ve ihtiyaçlarıyla uyumlu olması gerektiği belirtilmektedir. Türkiye bağlamında gençlerin cinsel şiddet konusunda ne düşündüğünü, hangi davranışları ve tutumları cinsel şiddet olarak adlandırdığını, nasıl çözüm yolları önerdiğini anlamak yapılacak uygulamalara ışık tutması bakımından önemlidir. Bu çalışma, nitel bir desen kullanarak üniversite öğrencisi bir grup gencin flört ilişkilerinde cinsel şiddete ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini incelemektedir. Çalışmanın örnekleme, 18-25 yaş arasında 39 (21 kadın, 18 erkek) heteroseksüel üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışmada veri, yarı yapılandırılmış bireysel görüşmelerle toplanmış ve tümevarımsal tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 3 ana tema ve onların alt temaları belirlenmiştir: 1) Cinsel şiddetin tanımı: Zorlama, tehdit, duygusal baskı ve ısrar; 2) Kutuplaşmış sosyalleşme ve roller: Cinsellikte yasaklar, cinsellikte üstünlük ve rekabet, cinsellikte iletişimsizlik, değersizleştirme ve etiketleme; 3) Çözüm önerileri ve ihtiyaçlar: Cinsellik eğitimi, cinselliği normalleştirme, cinsellikte iletişim ve güven, cinsel şiddetle ilgili mitleri dönüştürme. Bulgular, gençlerin flört ilişkilerinde özellikle cinsel baskıya vurgu yaptığını ve bunu toplumsal cinsiyet eşitsizliği bağlamında anlamlandırdığını göstermektedir. Bulguların bu konudaki önleyici ve klinik uygulamalar, özellikle üniversitelerdeki cinsel taciz ve saldırıyla mücadele çalışmaları için önemi tartışılmıştır.

A Qualitative Investigation on College Students' Perspectives and Experiences about Sexual Violence in Dating Relations

Abstract

Sexual violence is defined as all sexual behaviors that are performed without the partner's consent and/or by use of force. Previous research emphasizes the need for effective preventive practices that match young people's perspectives and needs. Understanding how young people label sexual violence and what solutions they suggest is important to inform future practices in Turkey. The present study employs a qualitative design to explore a group of college students' perspectives and experiences about sexual violence in dating relations. The sample consisted of 39 (21 women, 18 men) heterosexual students aged 18-25. The data was collected with individual interviews and analyzed with inductive thematic analysis. Three main themes and their sub-themes were identified: 1) The definition of sexual violence: Forcing, threatening, emotional pressure and insistence; 2) Gender-based polarization in socialization and roles: Prohibitions in sexuality, dominance and competition in sexuality, lack of communication in sexuality, devaluation and labeling; 3) Suggestions for solutions: Sexuality education, normalizing sexuality, communication and trust in sexuality, transforming myths about sexual violence. The young people put emphasis on sexual coercion and understood it in the context of gender inequality. The significance of the findings for preventive and clinical practices, particularly in universities, are discussed.

Keywords

Sexual violence, sexual coercion, gender, dating, Turkey

Makale Bilgisi

Geliş tarihi: 13 Temmuz 2022

Düzeltilme tarihi: 3 Şubat 2023

Kabul tarihi: 15 Şubat 2023

Yazar Notu: Bu makalenin ön analizi 8-9 Ekim 2018 tarihlerinde Portekiz'de gerçekleştirilen International Conference on Sexual Harrassment and Sexual Violence isimli konferansta sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Bireysel görüşmelerin deşifre edilmesindeki destekleri için Emine Eda Çeker, Sevi Ceren Özdemir ve Zeynep Kaboğlu'na; kodlama ve veri analizindeki destekleri için Kardelen Akkurt ve Dr. Büşra Yalçınöz-Uçan'a teşekkür ederim.

DOI: 10.7816/nesne-11-27-05

¹ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, anil.ustunel(at)gmail.com, ORCID: 0000-0002-1983-6372

Cinsel şiddet; zorlama ve baskı kullanarak, partnerin rızası olmadan gerçekleştirilen tüm cinsel eylemler olarak tanımlanmaktadır (Beres, 2014; Murray ve Kardatzke, 2007). Cinsel baskı ise partnerden ısrarlı bir şekilde çeşitli cinsel eylemlerde bulunmasını talep etmek, ayrılmakla veya kişisel deneyimleri üçüncü kişilerle paylaşmakla tehdit ederek partner üzerinde baskı oluşturmak, özel fotoğraf ve videolar paylaşması için partneri manipüle etmek gibi psikolojik ve sözlü baskı davranışlarını ve tutumlarını içermektedir (Drouin ve ark., 2015; Hattat, 2021; Jeffrey ve Barata, 2017). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2021), yaşı 15-24 aralığında olan her 4 kadından birinin çoğunlukla tanıdıkları, flört veya romantik ilişki içinde oldukları erkek partnerleri tarafından cinsel baskı veya şiddete uğradığını bildirmektedir. Benzer şekilde, cinsel baskı ve şiddete uğrama oranlarının uluslararası alanyazında genç kadınlar için % 13-33 arasında değiştiği (Muehlenhard ve ark., 2016; Stonard ve ark., 2014), Türkiye’de ise % 10-43 arasında değişen oranların bildirildiği görülmektedir (Aslan ve ark., 2008; Schuster ve Krahé, 2017).

Cinsel şiddetin ve istenmeyen cinsel deneyimlerin özellikle genç kadınların psikolojik sağlığı, cinsel ve fiziksel iyi oluş hali ve yaşamdaki işlevsellikleri üzerindeki olumsuz etkileri raporlanmıştır. Çok sayıda çalışma, cinsel baskı ve şiddete uğramanın depresyon, kaygı, intihar düşünceleri, travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik sorunları yaşama riskini artırdığını göstermiştir (DSÖ, 2012; Voth Schrag ve Edmond, 2018). Özellikle romantik ilişki içinde oldukları partnerleri tarafından cinsel saldırıya uğrayan kadınlar, partnerlerine ve yakın ilişkilere duydukları güvenin kökünden sarsıldığını, bunun cinsellikle ve kendi benlikleriyle ilişkilerindeki yıkıcı etkilerini gözlemlediklerini ifade etmiştir (Tarzia, 2021). Bununla paralel olarak, Kurt ve arkadaşları (2017) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada katılımcıların % 65,4’ünün cinsel şiddeti en ağır şiddet biçimi olarak değerlendirdiğini bildirmiştir.

Cinsel şiddetin yaygınlığı ve psikolojik, cinsel ve fiziksel iyi oluş hali üzerindeki olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda alanyazında önleyici çalışmaların önemi vurgulanmaktadır. Uluslararası alanyazındaki önleyici çalışmalar, farklı yaklaşımlara dayansa da çoğunlukla cinsel şiddeti tanımlayarak bu konudaki farkındalığı artırmaya, cinsel rızayı tanıtmaya, cinsiyetçi ve şiddeti normalleştiren toplumsal normları dönüştürmeye odaklanmakta; okul ve üniversitelerde uygulanan programları içermektedir (Beres, 2020; Crooks ve ark., 2019; Orchowski ve ark., 2020). Türkiye bağlamında da kadına yönelik şiddet ve cinsel şiddet alanındaki önleyici ve farkındalık artırıcı çalışmalar kadın örgütlerinin, çeşitli sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerde kurulan cinsel taciz ve saldırıyla mücadele birimlerinin çabalarıyla ivme kazanmaktadır (Altınay ve ark., 2018; Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği [CSMD], 2019; Uygur ve Şimra, 2018). Bu önleyici çalışmaların etkililiğini artırmak için önceden belirlenmiş didaktik bir yaklaşımı benimsemek yerine gençlerin görüşleri ile uyumlu olması, kullandıkları dile yakın olması ve ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde tasarlanması önerilmektedir (Edwards ve ark., 2016; Fletcher, 2014). Bu noktada, Türkiye bağlamında gençlerin cinsel şiddet konusunda ne düşündüğünü, hangi davranışları ve tutumları cinsel şiddet olarak adlandırdığını, nasıl çözüm yolları önerdiğini anlamak önleyici ve klinik uygulamalara ışık tutması bakımından önemlidir. Bu konuda yapılan çok değerli nicel araştırmalar olmakla birlikte (Adana ve ark., 2011; Eroğlu ve ark., 2017; Schuster ve Krahé, 2017), gençlerin görüşlerini, anlamlandırma süreçlerini ve kullandıkları dili daha derinlemesine incelemeye imkan tanıyan nitel araştırmalar sınırlı sayıdadır (CSMD, 2018). Bu çalışma, nitel bir desen kullanarak üniversite öğrencisi bir grup genç yetişkinin flört ve yakın ilişkilerde cinsel şiddete ilişkin görüşlerini, adlandırma ve anlamlandırma biçimlerini ve çözüm önerilerini incelemektedir. Sonraki bölümde konuya ilişkin alanyazın özetlenmiş; ilk olarak cinsel şiddetin tanımlanma süreçleriyle ilgili araştırmaların, ikinci olarak cinsel şiddete ilişkin önleyici çalışmalar ve gençlerin önerileriyle ilgili araştırmaların bulguları sunulmuştur.

Cinsel Şiddeti Tanımlama ve Adlandırma

Alanyazında cinsel şiddete ilişkin genel tanımlamalar yapıyor olsa da, hangi tutum ve davranışların cinsel şiddet olarak adlandırıldığı ve değerlendirildiği çeşitli etkenlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Yapılan araştırmalar, genç kadınların cinsel şiddeti tanımlarken farklı isimlendirmeler kullanabildiğini; anlamlandırma süreçlerinde şiddetin tekrar edip etmemesi, fiziksel zorlamanın olup olmaması, şiddet uygulayan kişiyle yakınlık derecesi, alkol ve madde etkisi altında olup olmama, şiddetin korku uyandırıp uyandırmaması, kendini suçlayıp suçlamama, cinsel rızanın tanımlanmasındaki farklılıklar gibi etkenlere bağlı olarak değerlendirmelerinin değişebildiğini bildirmiştir (Kilimnik ve Meston, 2019; Muehlenhard ve ark., 2016; Rousseau ve ark., 2020).

Yapılan araştırmalara göre gençlerin cinsel şiddetle ilgili tanımlamalarını etkileyen en önemli etkenlerden biri geleneksel toplumsal cinsiyet rolleridir. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine göre erkek ve kadın cinselliği ikili bir sistem içinde birbirine zıt olarak tanımlanmakta; erkeklerin cinselliği başlatması, aktif ve deneyimli olması, cinsellik konusunda birbiriyle rekabet etmesi, kadınların ise cinselliği kontrol eden, erteleyen, evlilik öncesi cinselliğe hayır diyen bir rolde olması beklenmektedir (Jozkowski ve ark., 2017; Kaya ve ark., 2007; Özyeğin, 2009). Bu geleneksel roller cinsellik konusunda bir çifte standart oluşturmakta, toplumsal cinsiyete dayalı güç eşitsizliğini normalleştirmekte, cinsel baskı ve şiddet için ise zemin hazırlamaktadır. Çok sayıda çalışma, geleneksel erkeklik rollerini, eşitsiz ilişki normlarını, yakın ilişkilerde güç dengesizliğini kabul etmenin ve benimsemenin özellikle erkeklerin partnerlerine cinsel şiddet uygulama riskini artırdığını göstermiştir (Baugher ve Gazmararian, 2015; Çamaş ve Meşe, 2016; Kodan-Çetinkaya, 2013; Sakallı ve ark., 2022; Selçuk ve ark., 2018; Sezer ve Sumbaş, 2018). Bu çifte standartların flört ilişkileri içinde partnerler arasında cinsellikle ilgili iletişimi, rıza alma-verme gibi davranışları da olumsuz yönde etkilediği bildirilmiştir (Hackman ve ark., 2017).

Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin yanı sıra cinsel şiddetle ilgili mitler de gençlerin cinsel şiddeti tanımlama ve adlandırma süreçlerine etki etmektedir. Cinsel şiddetin erkeklerin kontrol edilemez doğal cinsel isteğinden kaynaklandığı, kadınların davranışlarının cinsel şiddete sebep olduğu (örn. alkol tüketimi, kıyafet), cinsel şiddetin her zaman fiziksel baskı ve zorlama içerdiği, yalnızca birbirini tanımayan kişiler arasında gerçekleşebileceği yönündeki görüşler en yaygın mitler arasında belirtilmiştir (Bergenfild ve ark., 2022). Yapılan çalışmalar, bu mitlerin flört ve yakın ilişkiler içinde cinsel baskı ve şiddeti tanımlamayı zorlaştırdığını (Rousseau ve ark., 2020), kadınları ve mağdurları suçlayan tutumları pekiştirdiğini (Eker ve Erdener, 2011), cinsel şiddetin ve uygulayan erkeklerin meşru görülmesine ve cinsel şiddetin yadsınmasına neden olduğunu (Bergenfild ve ark., 2022) göstermiştir. Türkiye’de üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalar da gençlerin bir yandan toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen ve kadına yönelik şiddeti önemli bir sorun olarak gören tutumlara sahip olduğunu gösterirken (Kurt ve ark., 2017), diğer yandan cinsel şiddete maruz kalmanın kadınların suçu olduğuna dair görüşleri (Sakallı-Uğurlu ve ark., 2010) ve toplumsal cinsiyete dayalı geleneksel ve eşitsiz rollere ilişkin cinsel mitleri desteklediğine (Avcıbay-Vurgeç, 2020) işaret etmektedir.

Cinsel Şiddeti Önleme ve Çözüm Önerileri

Alanyazındaki pek çok araştırma, cinsel şiddeti önlemeye yönelik farkındalık artırıcı ve destekleyici çalışmaların gerekli olduğuna ve bu çalışmaların okul ve üniversiteler aracılığıyla yürütülebileceğine vurgu yapmıştır (Çamaş ve Meşe, 2016; Eroğlu ve ark., 2017; Schuster ve ark., 2016). Ancak cinsel sağlık, üreme sağlığı gibi konularda bilgi eksikliğinin olduğu, cinsellikle ilgili mitlere inancın yüksek olduğu (Avcıbay-Vurgeç, 2020), üniversite öncesi okul içinde verilen eğitimlerde cinsel baskı, şiddet, bunların zedeleyici

sonuçları gibi konulara hiç yer verilmediği (Bıkmaz ve Güler, 2007) Türkiye’de yapılan çalışmalarda raporlanmıştır. Bu bağlamda, Türkiye’de üniversiteler arası kurulan işbirlikleri, cinsel taciz ve saldırıyla mücadele birimleri ve 2012 yılından başlayarak devam eden hareketlilik büyük önem taşımaktadır (Uygur ve Şimra, 2018). Eroğlu ve arkadaşları (2017) cinsel şiddetin önlenmesi için üniversitelerde cinsel şiddet ve cinsel haklarla ilgili bilgilendirme yapan çalışmaların, cinsel şiddetle karşılaşma durumunda gençlerin faydalanabileceği psikolojik ve hukuki destek mekanizmalarının gerekliliğini vurgulamıştır. Cinsel şiddetle ilgili farkındalığı artırmanın yanı sıra bu çalışmalarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin bir norm olarak tanımlanmasının ve tesis edilmesinin önemli olduğu da raporlanmıştır (Öngen, 2006; Selçuk ve ark., 2018).

Önleyici çalışmaların gerekliliği vurgulansa da alanyazındaki araştırma ve gözlemler gençlerin bu çalışmalara katılımı önünde bazı engeller olduğuna işaret etmektedir. Üniversite bağlamında cinsel taciz ve saldırıyla mücadele çalışmaları yapan araştırmacılar, özellikle bu konunun konuşulmasına dair sorunları bildirmişler; gençlerin cinsellikle ilgili konuları konuşmaktan ve görüşlerini ifade etmekten tedirginlik duyduklarını gözlemlemişlerdir (Uygur, 2018). Şenol-Cantek (2018) bekaret normunun, namus gibi geleneksel ve patriarkal söylemlerin, bu normlara uymayan ve dışına çıkan kadınların cinsel şiddete uğrayacağı yönündeki yargılayıcı ve suçlayıcı düşüncelerin önleme çalışmalarına katılımın önünde engel oluşturduğunu ve dirence neden olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde, Uygur (2018) önleme çalışmalarına katılım konusunda hala toplumsal baskının etkisini sürdürdüğünü belirtmiş; bu çalışmalarda yalnızca cinsel taciz ve saldırıya odaklanmak yerine olumlu, eşitlikçi ve özgürlükçü bir dilin konuyu konuşmaya alan açacağını, korku uyandırmak yerine gençlere güvende hissettirecek bir tutumun katılımı artıracığını ifade etmiştir. Tedirginlik ve korkunun yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitsizliğini savunma, cinsel şiddeti yadsıma, erkeklerin suçlandığını düşünme ve savunmaya geçme önleyici çalışmalarda gözlemlenen diğer zorluklar arasındadır (Şimşek ve Songur, 2018).

Cinsel şiddetin hem Türkiye’de hem de dünyada feminist hareketin mücadelesi sayesinde özellikle kadınları etkileyen bir sorun olduğu kabul edilmektedir. Dünyada değişen ve sosyal medya yoluyla etkisini gösteren #MeToo (2006 yılında Tarana Burke tarafından başlatılan, kadınların cinsel taciz ve şiddet deneyimlerini dile döktüğü ve paylaştığı sosyal medya hareketi) gibi hareketler de cinsel şiddetle ilgili tanımlama ve algılama biçimlerine, önleyici ve farkındalık artırıcı çalışmalara dair ihtiyaçları şekillendirmeye devam edecek gibi görünmektedir (Kilimnik ve Meston, 2019). Bu bağlamda, cinsel şiddeti tanımlama konusunda yukarıda sözü edilen farklılıklar ve önleyici çalışmalara katılımın önündeki engeller dikkate alındığında, gençlerin bakış açılarına, kullandıkları dile ve ihtiyaçlarına uygun ve etkili uygulamaların geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Üniversite öğrencileri gelişimsel olarak bireyselleşme arayışı içinde olma, cinselliği ve flört ilişkilerini keşfetmeye ve deneyim kazanmaya başlamaları bakımından önleyici programlar için önemli bir hedef grup olarak görülmektedir (Muehlenhard ve ark., 2016).

Bu nedenle, bu çalışmanın ilk amacı üniversite öğrencilerinin cinsel şiddeti nasıl tanımladığını anlamak, bir davranışı cinsel şiddet olarak nitelendirmede dikkat ettikleri ölçütleri incelemektir. Çalışmanın ikinci amacı gençlerin cinsel şiddeti nasıl açıkladığını ve anlamlandırdığını araştırmaktır. Çalışmanın üçüncü amacı ise cinsel şiddet konusunda önleyici çalışmalara dair üniversite öğrencisi gençlerin ne düşündüğünü, nasıl beklenti ve görüşleri olduğunu incelemektir. Çalışma bu amaçlarla aşağıdaki soruları araştırmaktadır: Üniversite öğrencisi genç kadın ve erkekler 1) flört ilişkilerinde hangi davranışları cinsel şiddet olarak tanımlıyor? Bu davranışları cinsel şiddet olarak adlandırmaya nasıl karar veriyor? 2) Flört ilişkilerinde cinsel şiddeti nasıl açıklıyor? 3) Cinsel şiddetin önlenmesi konusunda ne tür çözüm önerileri sunuyor? Bu konuda ne tür ihtiyaçlar dile getiriyor?

Yöntem

Katılımcılar

Bu çalışmaya farklı üniversitelerde ve bölümlerde okuyan, yaşları 18-25 arasında değişen 39 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların 21'i (% 54) kadın, 18'i (% 46) erkek olup yaş ortalamaları 21,3'dür. Tüm katılımcılar kendini heteroseksüel olarak tanımlamış, biri cinsel yönelimini sorgulama sürecinde olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 24'ü (% 61) görüşmeler sırasında bir flört ilişkisi olmadığını ifade etmiş, 36'sı (% 92) ise daha önce 3 aydan uzun süren bir flört ilişkisi olduğunu bildirmiştir. Daha önceki flört ilişkilerinin sayısı 1-8 arasında değişmekte olup ortalama 2'dir. Özetle, örneklemin flört etme deneyimi olan heteroseksüel katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

		%	N
Cinsiyet	Kadın	54	21
	Erkek	46	18
Üniversite	Devlet-İstanbul	36	14
	Devlet-İstanbul dışı	3	1
	Vakıf-İstanbul	61	24
Fakülte	Sosyal Bilimler	31	12
	Mühendislik	25	10
	İktisadi ve İdari Bilimler	21	8
	Diğer	23	9
Flört/ İlişki Durumu	Var	39	15
	Yok	61	24
Geçmiş Flört/İlişki Durumu	Var	92	36
	Yok	8	3

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu: Demografik bilgi formu, katılımcıların yaşı, doğum yeri, eğitim düzeyi, cinsiyeti, cinsel yönelimi, flört deneyimi gibi konularda bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Bireysel Görüşme Soru Kılavuzu: Soru kılavuzu, bireysel görüşmelerde katılımcıların flört şiddetini nasıl tanımladığını, nasıl açıkladığını ve önleyici çalışmalar için nasıl önerileri olduğunu öğrenmek üzere araştırmacı tarafından hazırlanmıştır (Ustunel, 2022). Soru kılavuzunda, katılımcıların fiziksel, psikolojik ve cinsel flört şiddetine dair görüşleri ve çözüm önerileri ayrı ayrı irdelenmiştir. Flört ilişkilerinde cinsel şiddete ilişkin sorular öncelikle cinsel şiddetin tanımına, yaygınlığına, önemine dair konulara odaklanmıştır; sonrasında katılımcıların cinsellikle ilgili görüşlerine, destek ihtiyacına ve çözüm önerilerine yönelmiştir. Soru kılavuzunda toplam 10 temel soru ve 12 ek soru bulunmaktadır. Sorular araştırma sorularına ve Braun ve Clarke'ın (2013) önerilerine uygun olarak açık uçlu şekilde hazırlanmış, gerekli durumlarda katılımcıların görüşlerini ayrıntılı bir şekilde açıklaması için görüşme sırasında ek sorular sorulmuştur.

İşlem

Bu çalışma için etik onay alınmış; daha sonra uygun örnekleme (convenience sampling) yöntemi kullanılarak muhtemel katılımcılara ulaşmak için bir e-mail duyurusu ve poster hazırlanmıştır. E-mail duyuruları, 3 farklı üniversitede Psikoloji bölümlerinde açılan derslerde ders hocalarının izniyle öğrencilerle paylaşılmıştır. Buna ek olarak, hazırlanan poster bu üniversitelerdeki bölüm panolarına asılmıştır. Çalışmaya katılmak isteyen öğrenciler e-mail yoluyla araştırmacıyla iletişim kurmuş, dahil etme ölçütlerini karşılayanlarla uygun bir zaman belirlenerek bireysel görüşmeler yürütülmüştür. Dahil etme ölçütleri a) 18 yaşından büyük olmak, b) daha önce flört deneyimi olmak olarak belirlenmiştir. Bu dahil etme ölçütleri, katılımcıların konuya aşinalığı olmasını sağlamak amacıyla belirlenmiştir. Görüşmeler 2018 ve 2019'da 3 farklı üniversitenin yerleşkelerinde psikoloji bölümlerine ait laboratuvar veya ofislerde gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler, katılımları karşılığında kayıtlı oldukları derslerden ek kredi almıştır.

Bu çalışmada veri, yarı-yapılandırılmış bireysel görüşmelerle toplanmıştır. Bireysel görüşmelere başlamadan önce katılımcılara çalışmanın hedefleri, görüşmenin içeriği ve süreci, gizlilik kuralları, araştırmadan çekilme hakkı konusunda genel bilgi verilmiş; katılımcılar bilgilendirilmiş onam formunu imzaladıktan sonra veri toplama aşamasına geçilmiştir. Veri toplama sürecinde, katılımcılardan öncelikle sosyo-demografik bilgi formunu doldurması istenmiştir. Daha sonra soru kılavuzundaki sorular takip edilerek görüşmeler gerçekleştirilmiş, katılımcıların onayıyla görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Katılımcılar, görüşme sonunda flört şiddeti üzerine konuşmaktan ve çözüm önerileri konusunda fikirlerini paylaşmaktan genel olarak memnun olduklarını ifade etmiştir. Ancak, flört ilişkilerinde cinsel şiddet üzerine konuşmanın erkek katılımcıların bazıları için başta zor olduğu gözlemlenmiştir. Bu katılımcılar cinsel şiddetle ilgili sorular karşısında bu konuyla ilgili pek bir şey bilmediklerini, konuya aşına olmadıklarını, konu üzerine düşünmediklerini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra, görüşmenin bu bölümünde araştırmacıya daha fazla soru sordukları ve yöneltile soruları doğru anlayıp anlamadıklarını kontrol etme ihtiyacı hissettikleri görülmüştür. Araştırmacı, bu durumda katılımcıların daha rahat hissetmesi için ek sorular yönelterek açıklamalar yapmış; düşünmeleri için zaman tanımış veya soruyu atlamayı önermiştir. Katılımcılar ek sorular çerçevesinde düşünerek görüşme içinde soruları yanıtlamış ve bu konuda konuşmakla ilgili gerginliklerinin azaldığı gözlemlenmiştir. Görüşmeler sırasında flört şiddeti ve cinsel şiddetle ilgili kişisel deneyimler doğrudan irdelenmemiş olsa da bazı kadın katılımcılar bu deneyimlerini paylaşmıştır. Bu durumlarda, katılımcının duygusal tepkileri gözlemlenmiş, görüşmeye ara verme veya kaydı durdurma hakları hatırlatılmıştır. Görüşme sonunda ihtiyaç olduğu gözlemlenirse katılımcılar uygun psikolojik destek kaynaklarına yönlendirilmiştir. Görüşmeler 30-50 dakikada tamamlanmıştır. Ses kayıtları araştırmacı ve gönüllü üç asistan tarafından deşifre edilmiş ve analize hazırlanmıştır.

Veri Analizi

Deşifresi tamamlanan görüşmeler tümevarımsal tematik analiz (inductive thematic analysis) yöntemiyle MAXQDA programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tematik analiz, nitel bir veri setinde tekrar eden görüşleri, deneyimleri ve anlamlandırma biçimlerini sistematik bir şekilde incelemeye imkan tanıdığı için bu çalışmanın sorularını yanıtlamaya uygun olduğu düşünülmüştür (Braun ve Clarke, 2006). Analize başlamadan önce araştırmacı tüm deşifreleri okumuş; cinsellik, cinsel şiddet, cinsel baskı gibi bu çalışmanın konusuyla ilgili olan tüm bölüm ve ifadeleri belirlemiştir. Braun ve Clarke (2013) tarafından seçici kodlama (selective coding) olarak adlandırılan bu işlem, görüşmelerin bu çalışmanın sorularıyla ilintili olan kısımlarını seçmek ve araştırma sorularının kapsamı dışında kalan bölümleri ayırmak amacıyla yapılmıştır. Seçilen bu bölüm ve ifadeleri analiz etmek için Braun ve Clarke'ın (2006) önerdiği 6 adım takip edilmiştir. İlk adımda, açık kodlama yapılarak bir kod listesi oluşturulmuştur (örn. "cinsellik-namus", "cinsellik-iletişimsizlik",

“cinsel şiddet-baskı yapmak”, “çözüm-egitim”). Açık kodlama tamamlandıktan sonra ikinci adımda kodların frekansları ve anlamları incelenmiş; kodlar aday temalar altında gruplanmaya başlamıştır (örn. “baskı”, “tehdit”, “partnerler arası iletişimsizlik”). Üçüncü adımda, aday temalar altında gruplanan kodlar ve bu kodlara ait olan alıntılar tekrar okunmuş; alıntılardaki ifadeler, cümlelerin anlamları ve kullanılan dil gözden geçirilmiştir. Dördüncü adımda, aday temalar tekrar okunarak bu temaların bütünlüğü ve veri setiyle uyumu değerlendirilmiştir; aday temalarda gerekli değişiklikler yapılmıştır. Beşinci ve altıncı adımda temalara son hali verilmiş; ana temalar ve alt temalar isimlendirilip tanımlanmıştır. Katılımcıların gizliliğini korumak için katılımcılara araştırmacı tarafından birer sayı atanmış, bulgular bölümünde alıntılar verilirken bu sayılar kullanılmıştır. Bulgular bölümünde tüm doğrudan alıntılar italik olarak belirtilmiştir.

Veri analizinin güvenilirliğini sağlamak için Braun ve Clarke (2006) tarafından belirlenen analiz adımları sistematik bir şekilde takip edilmiştir. Buna ek olarak, Braun ve Clarke (2013) tarafından nitel analiz için önerilen araştırmacı üçgenleme (investigator triangulation) yöntemi kullanılmıştır. Bunun için ilk olarak açık kodlama aşamasında veri setinin bir kısmı ikinci bir kodlayıcı tarafından bağımsız şekilde kodlanmıştır. Araştırmacı, kodlamalar arasında karşılaştırma yaparak temaların anlatımlarını ve tartışmasını kodlamalardaki farklılıkları kapsayacak şekilde genişletmiştir. İkinci olarak, bulgularda sunulan tema ve alt temalar kadına yönelik şiddet alanında çalışan ve nitel yöntemlere hakim bir araştırmacı ile paylaşılmış, temaların anlamları tartışılarak bulgulara yeni açıklamalar ve alıntı örnekleri eklenmiş, tema ve alt temaların tutarlılığı geliştirilmiştir.

Bulgular

Görüşmelerin tematik analizi sonucunda üç ana tema ve alt temaları oluşturulmuştur. Analiz sonuçları Tablo 2’de özetlenmiş ve aşağıda açıklanmıştır.

Tablo 2

Çalışmanın Ana Temaları ve Alt Temaları

	Ana temalar	Alt temalar
Tema 1	Cinsel şiddetin tanımı	Zorlama Tehdit Duygusal baskı ve ısrar
Tema 2	Kutuplaşmış sosyalleşme ve roller	Cinsellikte yasaklar Cinsellikle üstünlük ve rekabet Cinsellikte iletişimsizlik Değersizleştirme ve etiketleme
Tema 3	Çözüm önerileri ve ihtiyaçlar	Cinsellik eğitimi Cinselliği normalleştirme Cinsellikte iletişim ve güven Cinsel şiddetle ilgili mitleri dönüştürme

Tema 1: Cinsel Şiddetin Tanımı

İlk ana tema, katılımcıların “flört ilişkilerinde cinsel şiddet size göre nedir?”, “flört ilişkilerinde cinsel şiddeti nasıl tanımlarsınız?” gibi sorulara verdikleri yanıtları ve cinsel şiddete ilişkin tanımlamalarını içermektedir. Katılımcılar, anlatımlarında birbiriyle bağlantılı üç alt temanın üzerinde durmuştur. Bu alt temalar a) zorlama, b) tehdit, c) duygusal baskı ve ısrar olarak isimlendirilmiştir.

Zorlama

Katılımcıların büyük çoğunluğu cinsel şiddeti tanımlarken zorlama davranışları üzerinde durmuş; cinsel şiddetin tek taraflı ve partnerin bedensel ve öznel bütünlüğünü yok sayan bir anlayışı yansıttığını belirtmişlerdir. Pek çok katılımcı, tanımlamalarında “tek taraflı”, “karşılıklı olmayan”, “karşı taraf istemeden”, “rızası olmadan” yapılan cinsel davranışlara vurgu yapmıştır. Görüşmelerde, tüm kadın katılımcıların ve bazı erkek katılımcıların flört ilişkilerindeki cinsellikte zorlama ve şiddet konusunda farkındalığının yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcılar cinsel şiddeti tanımlarken zorlama içeren davranışları şu şekilde açıklamıştır:

Cinsel şiddet karşı tarafın isteği olmadan yaklaştırmaya zorlamaktır diye düşünüyorum. (K15, Kadın)

Cinsel şiddet, cinsel içerikli davranışların karşındaki kişiye zorla yapılması ya da yapılmak istenmesi. (K37, Kadın)

İnsanları zorla bir cinselliğe yönlendirme olabilir, karşındaki kişi istememesine rağmen. (K20, Erkek)

Katılımcıların çoğu anlatımlarında cinsel şiddet ve zorlamayı tanımlarken çeşitli cinsel davranışlara ilişkin örnekler vermiştir. Katılımcılara göre cinsel şiddet öpmek, sarılmak, dokunmak, partnerin bedeniyle veya giyim-kuşamıyla ilgili zedeleyici yorumlar yapmak gibi fiziksel yakınlık veya temas içeren her türlü davranışta ortaya çıkabilir. Bunun yanı sıra, görüşmelerde katılımcılar tecavüz, cinsel ilişkiye zorlama, belirli cinsel ilişki biçimlerine zorlama, fiziksel olarak partnerin canını acıtma gibi davranışlardan da söz etmiştir. Özellikle kadın katılımcılar anlatımlarında ben dilini daha fazla kullanmış; hem kişisel deneyimlerinden, hem de arkadaş ve akraba ilişkilerinde tanıklık yoluyla öğrendikleri cinsel şiddet ve zorlama örneklerinden söz etmiştir. Katılımcılara göre, zorlama cinselliğin her alanında ortaya çıkabilmekte; rıza almadan yapılan ve partnere rahatsız hissettiren tüm davranışlar cinsel şiddet olarak değerlendirilmektedir. Katılımcıların bu görüşlerine ilişkin ifadeleri şöyledir:

Karşındaki istemediği halde yapılan her türlü davranışlar, işte fiziksel temas olarak diyebiliriz. Bu el ele tutuşmadan başlayıp sonuna kadar gidebilir bence. En düşükten tanımlamaya başlıyorum. Mesela karşınızdaki sizinle ele ele tutuşmak istemiyorken onun elini zorla tutmanız cinsel şiddet sayılabilir. (K24, Erkek)

Zorlama kısmı çok önemli ... Ben mesela karşımdaki kişiyi öpmek istemiyorsam, o beni öpüyorsa bu bence cinsel şiddete girer, çünkü ben istemiyorum bunu yapmayı. (K1, Kadın)

Mesela birbirini öpme de olabilir cinsellik açısından hani konuşursak ya da sarılma da olabilir, yani bunun zorla olması tamamen bence zaten şiddete giriyor, bir şeylerin zorla olması. İzin almadan yapılması yani. (K31, Kadın)

Bazı katılımcılara göre, cinsellikte fiziksel zorlamanın yanı sıra partnerin istek ve sınırlarını dikkate almamak, karşılıklılığı önemsememek, partneri nesne gibi görmek gibi tutumlar da cinsel şiddeti betimleyen unsurlardır. Katılımcılar, görüşmelerde bu tutumların zedeleyici etkilerine vurgu yapmış, cinsel şiddeti tanımlarken partnere ve cinselliğe olan bakış açısındaki üstünlük ve hiyerarşi konularına değinmiştir. Katılımcılar, partneri güçsüz ve edilgen gibi gören bu bakış açısını şu şekilde ifade etmiştir:

Karşındaki insanı, ikisi için de geçerli aslında bu, köle gibi görmek gibi bir şey geliyor cinsel şiddet deyince aklıma. (K19, Erkek)

Cinsel şiddet deyince aklıma yani, bir erkeğin bir kadını bir obje olarak görmesi gelebilir. Bir sevgi, aşk, karşındaki kişiye ilgi duymak değil de daha çok cinsel bir obje gibi görüp ona karşı hani bilinçsizce yaklaşımı ... Yani sen benim için sadece bir araçsın, amaç değilsin gibi. (K36, Erkek)

Sonuçta iki taraf da zevk alıyor bunu yaparken. Senin sadece zevk alman için karşıdakinin duygularını hiçe sayman, zaten her şeyi açıklıyor bence. (K38, Kadın)

Tehdit

Cinsel şiddeti tanımlarken katılımcıların sıklıkla üzerinde durduğu konulardan biri partnerlerden birinin diğerini tehdit etmesi ve bu yolla kontrol etmeye çalışması olmuştur. Çoğu katılımcı, flört ilişkilerinde cinsel ilişkiye rıza gösterilmediğinde genellikle erkek partnerin kadını ayrılma ile ilişkiyi bitirmekle, iletişimi kesmekle tehdit ettiğini ve bu şekilde kendi cinsel beklentilerini ve isteklerini kabul ettirmeye çalıştığını belirtmiştir. Ayrılmakla ilgili olan tehditlerin flört ilişkilerinin başlangıcında ve ilk aşamalarında daha yaygın olduğu dile getirilmiştir. Katılımcılar, cinsel şiddet tanımlamalarında açıkladıkları bu tehdit davranışlarını şöyle ifade etmiştir:

Bazen bunu yapmazsan diye tehditler oluyor. Yapmayacaksan ayrılalım gibisinden bazı tehditlerde bulunuyor erkek tarafı. (K21, Erkek)

İşte şart koşar gibi, olacaksa olsun, olmayacaksa sen ayrı ben ayrı. (K11, Kadın)

Bir flörtüm, ya konuştuğum kişi bana şu kelimeleri kullandı, “benim ileride istediğim şeyler olur senden, bunları yapmazsan eğer seninle konuşmayı keserim”. (K17, Kadın)

Katılımcılara göre, kadınların flört ilişkilerinde karşılaştıkları tehditler ayrılık ve ilişkiyi bitirmekle sınırlı değildir ve partnerle yaşanan herhangi bir cinsel deneyim sonrasında da görülebilmektedir. Pek çok katılımcı, cinsel şiddet tanımlarken kadınların cinsel deneyimleri veya özel bilgilerinin aileyle veya üçüncü kişilerle paylaşılması tehdidiyle karşılaşabildiğini belirtmiştir. Katılımcılara göre bu tehditler, özellikle ailelerinde flört ve cinsellik konusunda muhafazakar normlar olan genç kadınları baskı altına alarak ilişkiyi sürdürmek, cinsellikteki kararları kontrol etmek hedefleriyle yapılmaktadır. Bazı katılımcılar, bu tehditlerin genç kadınlarda korku uyandırmayı ve utandırarak duygusal olarak güçsüzleştirmeyi amaçladığını şöyle açıklamıştır:

İki kişi cinsellik yaşayabilir. Bu ilişki anında karşı tarafa güveniyorsun, bu asla benim ileride karşıma çıkmaz, bu ilişkiyi yaşadım, yüzüme vurulmaz sevgilim tarafından diye düşünüyorsun. Her şeyi yapıyorsun ediyorsun, sonra mesela ayrılmak istiyorsun diyelim ki. Bunu karşı tarafa söylediğinde karşı taraf bunu kullanıyor sana karşı. Mesela kızın ailesi muhafazakarsa bununla tehdit edebilir, yani ailene söylerim, babana söylerim gibi. (K1, Kadın)

Bir taraf ailesinin öğrenmemesini istiyor sevgilisi olduğunu. Bunu tehdit ederek, şunu yapmazsan bunu yaparım falan gibisine getirilebiliyor.... işte el tutuştun, sarıldın ya da seni öptü falan, bunları dışarıda ayrıldıktan sonra kullanır belki. Ben bu kızla şöyle yaptım, böyle yaptım diye dışarda konuşur diye bazı insanlar ayrılmaktan da korkuyorlar. Hani bu şekilde bir baskı oluyor. (K5, Kadın)

Görüşmelerde, cinsel şiddet ve tehditle ilgili anlatımlarda dijital araçların kullanımı pek çok katılımcı tarafından vurgulanmıştır. Katılımcıların çoğu, erkek partnerin kadının özel fotoğraf veya videolarını baskı kurarak alması, bunları aileyle veya sosyal medyada üçüncü kişilerle paylaşmakla tehdit etmesi, özel yazışma ve mesajları internet ortamında yayması gibi mahremiyet sınırlarını ihlal eden ve kadın üzerinde baskı oluşturan davranışları tanımlamıştır. Bu katılımcılara göre, dijital araçların tehdit amacıyla kullanılması partnere duygusal olarak zarar vermeyi, partneri korkutmayı ve utandırmayı, partnerin hayatı üzerinde kalıcı ve yıkıcı bir etki bırakmayı hedeflemektedir. Katılımcılar, cinsel şiddet tanımlarken dijital araçların tehdit amacıyla kullanılmasını şu şekilde ifade etmiştir:

Fotoğraflarını falan hani istemeden ya da onun özel yolladığı fotoğrafların paylaşılması olabilir belki. Özel şeylerin, hani fotoğraf da değil illaki, sosyal medyalarda yayılması olabilir. (K15, Kadın)

Sevgilisine güvenerek attığı bir fotoğrafı sevgilisi çok rahat kullanabilir belki, bununla tehdit edebilir. Mesajlaşmalarını da alıntılıyıp şantaj yapabilir. (K5, Kadın)

[Cinsel içerikli bir videonun internette yayılması] Geçmiyor kalıyor, bu şekilde artık siz onu böyle kalıcılaştırmış bir hale getiriyorsunuz, hani çünkü silinmiyor yani duruyor ... Bu karşınıza her an çıkabilir. Herhangi bir iş başvurusunda, bir üniversite atıyorum akademik hayat düşünüyorsanız, evlenecekseniz, neyse yani her şekilde bu video karşınıza çıkabilir ve yani toplumun bu video karşısında size tanıyacağı tolerans neredeyse sıfır gibi bir şey. (K2, Erkek)

Duygusal Baskı ve Israr

Bazı katılımcılar cinsel şiddeti tanımlarken cinsel ilişki veya davranışlara ikna etmek için partnerlerden birinin diğerine duygusal baskı yapması ve ısrarcı olması üzerinde durmuştur. Katılımcılara göre, cinsellik konusunda partneri ikna etmek için sözlü olarak ısrarcı olmak, partnere kendini suçlu hissettirmek ve partnerin kararlarını manipüle etmek sıklıkla yaşadıkları ya da tanık oldukları duygusal baskı davranışları arasındadır. Bazı kadın katılımcılar, bu baskıyı kurmak için partnerlerin sevgi söylemini veya sevgili olma statüsünü kullandığını, cinsel talep ve ısrarlarını bu şekilde normalleştirdiğini ve meşrulaştırdığını, ısrarlı taleplerde bulunmayı kendilerine bir hak gibi gördüğünü belirtmiştir. Bu katılımcılar kadının bu talepleri karşılamak istememesi, reddetmesi veya hayır demesi durumunda ise partnerin kadını suçlu hissettirecek, kadının kendini sorgulamasına ve kendinden şüphe etmesine neden olacak şekilde konuştuklarını ifade etmiştir. Katılımcılar sevgi, aşk gibi romantik söylemlerin cinsellikte duygusal baskı oluşturmak için kullanıldığına dair deneyim ve görüşlerini şöyle açıklamıştır:

Dedi ki ben bir erkeğim, hani sevdiğim kadına karşı bunları beslemem normal ... Bana diyor ki “ben bu cinsellik ilişkisini başka kızlarla da yaşayabilirim, hani çok kız var bunu yapacak ama hani sevdiğim biriyle olsun” diyor. (K17, Kadın)

Bazı insanlar sevgili oldukları zaman bir öpme, elini tutma ve sarılma isteği duyuyorlar ve bunu engellerse karşı taraf bu sefer zorla yaptırma oluyor ... Mesela elini tutmak istemiyorsan o an, yani sana böyle şeyler ters ise, sen tutmuyorsun, o bundan rahatsızlık duyuyor. “Sen benim sevgilim değil misin? Tutmayacak mıyım? Yapmayacak mıyım şunu? İşte, seni öpmeyecek miyim?” falan gibisinden. (K5, Kadın)

Görüşmelerde bazı katılımcılar, partneri cinsel ilişki veya davranışlara ikna etmek için doğrudan baskıcı olmayan, ancak dolaylı olarak partnerin fikrini değiştirmeyi hedefleyen tutum ve davranışlardan söz etmiştir. Birkaç katılımcı, partneri ikna etme ve cinsellik konusundaki kararlarını manipüle etme niyetiyle yapılan “olumlu”, “güzel”, “romantik” davranışlardan söz etmiş; bu amaçla partnere kibar davranma, partnerin isteklerini yerine getirme gibi örnekler vermiştir. Birkaç katılımcı, bu tutum ve davranışların “gri alanlar” olduğunu belirtmiş; bunların cinsel şiddet olup olmadığını değerlendirmek için partnerlerin niyetlerinin anlaşılması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcılar, doğrudan baskı kullanmadan partneri ikna etme konusundaki görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

Belki bunu binlerce kez söyleme, belki sırf bunun için güzel şeyler yapma, mesela karşısındakinin düşüncelerini değiştirmek için güzel şeyler yapıp sonra ondan [cinsellik] bahsetme gibi şeyleri kullanarak istediklerinin olmasını sağlaması bence. (K23, Erkek)

Tatlı dille teşvik etmeye çalışması da bence çok itici bir şey. (K1, Kadın)

Belki şakayla karışık, aslında onun istemediği bir şeyi onu korkutmadan, alıştırmak isteyerek belki yapılması da olabilir. (K37, Kadın)

Bazı kadın katılımcılar duygusal baskı ve ısrar konusunda kişisel deneyimlerinden söz etmiş, ısrar sonucunda partnerin cinsel taleplerini kabul etmek durumunda kaldıklarını ifade etmiştir. Bu katılımcılar anlatımlarında sevgi ve aşk gibi romantik söylemlere değinmiş, partnerin beklentilerini karşılamayı geçmişte sevgili olma statüsünün bir gerekliliği olarak değerlendirdiklerini; aynı zamanda partneri geri çevirerek tartışma çıkarmaktan ve partnerde olumsuz duygular uyandırmaktan çekindiklerini de belirtmişlerdir. Katılımcılar duygusal baskı ve ısrarın zedeleyici ve yıpratıcı olduğunu belirtmiş, bununla ilgili deneyimlerini şöyle açıklamıştır:

Karşı taraf sadece seni seviyor, bir şekilde ayak uyduruyor sana, ama aslında çok istediğinden değil ve sen onu bir şeyler yapmaya zorlayabilirsin, akluma gelen en büyük cinsel şiddet. (K3, Kadın)
Birazcık ısrarla ilişkiye başlama, istemiyorum dese de hadi şöyle böyle, hani böyle gönülsüz bir şekilde sevişen insanlar da var. Bu da bir yerden sonra insanın asabını bozan bir şey. (K28, Kadın)
Kadınlar bazen istemeyebiliyor ve erkek bunu kabul edemiyor. Ben kendimden bahsediyorum, böyle istemediğim zaman bu onun gururunu kırıyordu ve böyle düşünmesini istemediğim için ayıp olmasın diye sevişiyordum. Bu çok kötü bir duyguydu. (K25, Kadın)

Tema 2: Kutuplaşmış Sosyalleşme ve Roller

İkinci ana tema, katılımcıların “flört ilişkilerinde cinsel şiddeti nasıl açıklıyorsunuz?”, “flört ilişkilerinde cinsel şiddetin nedenleri size göre ne olabilir?” gibi sorulara verdikleri yanıtları ve cinsel şiddete ilişkin açıklamalarını içermektedir. Katılımcılar, anlatımlarında Türkiye’de cinsellik konusundaki sosyo-kültürel normlara ve toplumsal cinsiyet bağlamına vurgu yapmış; bu bağlamın heteroseksüel cinsellikte kadın ve erkekler üzerinde oluşturduğu farklı baskıları ve kutuplaşmış rolleri eleştirel bir gözle değerlendirmiştir. Katılımcıların bu açıklamaları dört alt tema altında toplanmış, bu alt temalar a) cinsellikte yasaklar, b) cinsellikte üstünlük ve rekabet, c) cinsellikte iletişimsizlik, d) değersizleştirme ve etiketleme olarak adlandırılmıştır.

Cinsellikte Yasaklar

Katılımcıların büyük çoğunluğu cinsel şiddetle ilgili açıklamalarında kültürel ve toplumsal sosyalleşme süreçlerinde kadın cinselliğiyle ilgili öğrendikleri yasaklara değinmiştir. Katılımcılar, bu süreçlerde kadın cinselliğinin “ayıp”, “günah”, “kötü”, “yanlış” gibi kelimelerle tanımlandığını, evlilik öncesi cinsel deneyimlerin uygunsuz görüldüğünü ve bekaret beklentisinin önemini koruduğunu belirtmiştir. Katılımcılara göre, öğrenilen bu kısıtlayıcı mesajlar genç kadınları cinsellikle ilgili kararlarda arada bırakmakta; kendi cinselliklerini keşfederken korku, suçluluk, endişe, utanç gibi yoğun ve olumsuz duygularla karşılaşmalarına neden olmakta; genç kadınları cinsel istek ve meraklarını gizlemeye yöneltmektedir. Birkaç katılımcı, özellikle aile veya arkadaş çevresinde muhafazakar normlar baskın olduğunda genç kadınların bu normlar ve kendi istekleri arasında yoğun bir çatışma ve kafa karışıklığı yaşadığını belirtmiştir. Katılımcılar, kadın cinselliği ile ilgili Türkiye’deki sosyo-kültürel bağlamdan öğrendikleri ve gözlemledikleri rolleri şu şekilde açıklamıştır:

Ülkemizde hep “ayıp, günah” bu tarz kalıplar altında biz büyüdük, yetiştirildik ve bunun sonucu olarak kadınlar “Aman yapmayayım, aman kimse görmesin, şu olmasın, bu olmasın” diyerek belki kendilerini isteyerek ya da istemeyerek gizliyorlar. Belki yapmak istedikleri halde bunu yapmıyorlar. (K37, Kadın)

Toplumumuzda çok bastırılan bir şey, baskı altına alınan bir şey, ayıplanan bir şey. Belki de insanlar bunu gelenek olarak düşündüğü zaman ve toplumun çoğu aynı dine mensuplar, inandıkları dinin yasakladığı bir şey olduğu için insanları bu açıdan bir baskıya alıyorlar ve o baskı altında insanların kafasında bir soru. Yapmak istiyor kişi bazen, görüyorsunuz, ama hani o kadar baskı altına alınmış ki hem dini olarak, toplumsal baskı var, ya ailem öğrenirse. Bu iki baskı bence insanları yapmak istese bile o an orada vazgeçirebiliyor ... Gerçekten kendisini durdurabiliyor. (K14, Erkek)

Katılımcılara göre bu sosyo-kültürel bağlam, genç kadınları cinsellikte “kendini koruma” rolüne sıkıştırmakta ve flört ilişkilerinde cinselliği denetleyen bir konuma sokmaktadır. Bu nedenle, genç kadınları partnerlerinin cinsel talep, beklenti ve baskısıyla da daha fazla karşı karşıya bırakmaktadır. Buna ek olarak, birkaç katılımcı cinsel baskı ve şiddete uğrama durumunda genç kadınların yargılanma endişesi ve “ayıptır günahdır diye ortaya çıkarsa korkusu” nedeniyle destek almaktan ve aramaktan geri durabildiğini dile getirmiştir. Kadın cinselliği ile ilgili kısıtlayıcı normlara dayanan bu baskı ve çekincelerin etkileri üzerine gözlemlerini katılımcılar şöyle paylaşmıştır:

Kültürel bir tabu namus, hani kadının kendini koruması, böyle işte ... Zaten kadının cinsel olarak zevk alabileceği, erkekler kadar buna fiziksel olarak ihtiyacı olduğu da kabul edilmiyor toplum olarak ve bir şekilde kadınların cinselliği bastırılıyor. (K30, Kadın)

Kızların korumaya çalıştığı bir meselesi var. Erkeklerin korumaya çalıştığı hiçbir şey yok. Erkeklerin kaybedeceği hiçbir şey yok ... Baskı var, çevre baskısı var. (K17, Kadın)

Şu anda içinde bulunduğumuz toplumda, hatta dünya üzerinde değerlendirirsek erkekler daha çok istiyormuş gibi bir görüntü, fakat sanki kadınlar istemiyormuş, kaçıyormuş gibi bir görüntü. Ama bunun genellikle toplumsal yaklaşımdan kaynaklandığını düşünüyorum ben. (K39, Erkek)

Cinsellikte Üstünlük ve Rekabet

Katılımcıların büyük çoğunluğu kadın ve erkek cinselliğiyle ilgili toplumsal normları karşılaştırmış, anlatımlarında erkeklerin cinsellekle ilgili öğrendiği üstünlük ve rekabet konularına değinmiştir. Bu katılımcılar yaygın sosyo-kültürel normların genç erkekleri daha erken yaşta, daha fazla cinsel deneyim edinmeye yönlendirdiğini vurgulamıştır. Cinsel şiddetle ilgili açıklamalarında pek çok katılımcı cinselliği erkeklere ait bir alan olarak tanımlayan, cinselliği “erkeğin hakkı ve tekelinde” gibi gören, cinsel deneyim konusunda genç erkekleri yüreklendiren toplumsal beklentilere değinmiştir. Az sayıda katılımcı erkeklerin içgüdüsel ya da doğal olarak cinselliğe ve cinsel şiddete daha eğilimli olduğunu ifade etse de, görüşmelerin çoğunluğunda toplumsal beklentilere vurgu yapılmıştır. Katılımcılara göre, genç erkekler toplumda cinsellik konusunda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmamakta, serbest bırakılmakta, aktif ve deneyimli olmaları beklenmekte ve bu bir “övünç kaynağı” olarak görülmektedir. Bu nedenle, genç erkeklerin flört ilişkilerinde daha fazla cinsel talepleri olduğu, cinselliği daha hızlı yaşamak istediği, partnere karşı baskıcı bir tutum sergileyebildiği, reddedilmeyi kabul edemediği ifade edilmiştir. Katılımcılar, cinsel şiddet ile kutuplaşmış toplumsal normlar ve roller arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklamıştır:

Toplumsal olarak bastırıldık biraz, özellikle kadınlar, ve bu, erkeklerde bir nevi açlığa sebep oldu benim düşüncem. Belki şiddete eğilim kazandırdı. Bu da olabilir.... Erkekler son derece özgür yetiştiriliyor aslında, ama kızlarda ‘akşam nereye gidiyorsun?’ , ‘ne yapıyorsun?’ , toplumsal baskı aslında. (K39, Erkek)

Türkiye, işte benim yaşadığım Orta Doğu kültürlerinde daha çok kadının cinselliği özel, gizli, sakladığı bir şey. Fakat erkeklere denilen o değil. Erkekler ne kadar ilişkiye girerse o kadar alkışlanır. Bu imaj yüzünden bence bu şiddet oluyor. (K25, Kadın)

Toplumsal öğretiler erkeğe bunun çok değerli ya da çok önemli bir şey olduğunu falan söylüyor. O yüzden erkeklerin çok daha önce yaşaması bir yetenek, marifetmiş gibi algılanıyor. Bu da erkeklerin bunun için her şeyi yapabilmesine neden oluyor. Şiddet uygulama da bence bunun sonucunda oluşan bir şey. (K23, Erkek)

Bazı katılımcılar, toplumsal beklentiler nedeniyle cinselliğin “erkek olmanın bir gereği ve ispatı” olarak tanımlandığını, bunun da genç erkekler üzerinde bir “mahalle baskısı” oluşturduğunu ifade etmiştir. Katılımcılara göre bu normlar erkekler için cinselliği bir rekabet ve hakimiyet alanına dönüştürmekte; cinsellikte üstünlük ve baskınlık arayışını, “cinsellikleriyle ön plana çıkma çabasını” normalleştirmektedir. Bunun sonucunda, genç erkeklerin cinsel baskı, şiddet ve cinsellikte partnerin hakları gibi konular üzerine düşünmediği; cinsellik ve cinsel baskı arasındaki ayrımı yapmadığı belirtilmiştir. Katılımcılar, bu konudaki görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

Toplumumuzda şöyle bir anlayış var, kim daha çok cinsel ilişkiye girdiyse, kim böyle daha güzel kadınlarla beraber olduysa o sanki toplumsal statüde daha yukarıda oluyor gibi bir anlayış olduğu için baya yanlış şeyler ortaya çıkıyor ... O cinsellik ona öyle atfediliyor ki o kişi aslında şiddet uyguluyor ama onun şiddet olduğunu bilmiyor, bu ona normal atfediliyor. (K29, Erkek)

Erkekler cinsellikte ne olursa kabul ediyorlar. Cinsellik yani şiddete girmiyor onlar için. Çünkü ne olursa hoşlarına gidiyor. (K25, Kadın)

Diğer yandan, bu normlar bağlamında genç erkeklerin cinsel şiddeti bir güç uygulama ve partneri kontrol etme aracı olarak da kullanabildiği dile getirilmiştir. Birkaç katılımcı, genç erkeklerin cinsel baskı veya şiddet uygulayarak partner üzerinde üstünlük kurmayı, ilişkinin devamlılığını garanti altına almayı, partneri denetim altında tutmayı hedeflediğini belirtmiştir. Katılımcılara göre, bu yolla partner üzerinde kontrol ve hakimiyet kurmak yetersizlik, eksiklik, reddedilme gibi duyguları telafi etmeye hizmet etmektedir. Katılımcılar, cinsel şiddet ve partner üzerinde üstünlük kurma çabası arasındaki ilişkiye dair görüşlerini şöyle açıklamıştır:

Sevdiği kadını elinde tutmak için ve aslında ona zarar verdiğini fark etmeden bunu yapmak istemesi ya da yapması, onu bir şekilde ikna etmesi, çünkü bunu yaparsa karşısındaki insanın kendisinden ayrılamayacağını düşünmesi olabilir. (K37, Kadın)

Zorla kadını kendine bağımlı yapmaya çalışıyorlar. (K8, Kadın)

Karşıdaki kişiyi elde edemediği için kendini ezik olarak görüp bu şekilde intikam alma gibi bir şey, intikam aldığını zannediyor, öyle söyleyeyim. Ama bu tamamen eziklikten kaynaklanıyor. (K35, Erkek)

Cinsellikte İletişimsizlik

Bazı katılımcılar, cinsellikle ilgili kutuplaşmış sosyo-kültürel normların flört ilişkilerinde partnerler arasındaki iletişimi olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Cinsel şiddetle ilgili anlatımlarında “örf adet”, “gelenek”, “tabu” gibi kelimeleri kullanan bu katılımcılar, partnerlerin cinsellikle ilgili karar alırken veya birbirini tanımaya çalışırken iletişim kurmaktan ve konuşmaktan çekindiğini ifade etmiştir. Özellikle genç kadınların bu iletişimi kurma konusunda daha fazla tedirginlik duyduğu üzerinde durulmuş, mahrem görülen ve etiketlenme riskini beraberinde getiren bir konu olduğu için cinsellikle ilgili doğrudan konuşmanın zor olduğu ve gerginlik uyandırdığı vurgulanmıştır. Bu da cinselliği flört ilişkilerinde veya yakın ilişkilerde konuşulamayan bir konuya dönüştürebilmekte; partnerlerin karşılıklı olarak birbirini anlamasını zorlaştırabilmektedir. Katılımcılar, bu konudaki gözlemlerini şöyle ifade etmiştir:

Yakın ilişkiler içinde rahatça konuşulabildiğini düşünmüyorum, çünkü bu olay tabu olarak nitelendiriliyor ve biraz uzak duruluyor. Ben bunun yakın ilişkilerde de pek farklı olduğunu

düşünmüyorum. Sonuçta konuşmaya, bu konuda herhangi bir şey söylemeye utanan bir insan yetiştirilmiş. (K23, Erkek)

Türkiye’de tedirginlik durumu vardır insanlarda, biraz daha tabu ya cinsellik. Bunun da getirdiği bir endişe var. Bu tanınamazlık, çiftlerin birbirini tanıyamaması, bir de bu tabunun yarattığı gerilim eklenince sonuç kötü oluyor. (K22, Erkek)

Birkaç katılımcı, sözü edilen tedirginliğin sosyal ilişkilere de yansıdığını belirtmiştir. Bu katılımcılar, özellikle genç kadınların cinsellikle ilgili konuları arkadaş çevreleriyle konuşmakta zorlandığını, bu tür deneyimleri gizli tuttuğunu, bu bilgilerin aile üyeleri gibi üçüncü kişilerle paylaşılması riski nedeniyle sosyal çevrelerinden bilgi alamadığını söylemiştir. Katılımcılar, yaşlılar arasındaki bilgi ve deneyim alışverişini sınırlayan bu durumu kısıtlayıcı sosyo-kültürel normlara bağlamış ve şöyle açıklamıştır:

Türkiye’de yaşadığımız toplumda bu ayıp ve günah olarak algılandığı için açıkçası insanların da bunu çok rahat konuşmadığını düşünüyorum. Çok rahat bir arkadaşınla bile konuşulmadığını düşünüyorum. (K9, Kadın)

[Cinselliğin] konuşulduğunu düşünmüyorum açıkçası. Çünkü toplum olarak, bu işte namus olarak nitelendirildiği için herkesin kendi içinde sakladığını düşünüyorum. (K8, Kadın)

Değersizleştirme ve Etiketleme

Bazı katılımcılar, cinsel şiddetle ilgili anlatımlarında cinsel deneyimi olan kadınlara yönelik tutumlar üzerinde durmuş; özellikle kadınların karşılaştığı bir duygusal baskı biçimi olarak değersizleştirmeden söz etmiştir. Bu katılımcılar kadınların bekaretinin erkekler arasında konuşulan bir konu olduğunu, cinsel deneyimi olan kadınların sosyal çevrelerinde etiketlenebildiğini ve yargılanabildiğini, kadınların arkasından bu konuda küçümseyici şekilde konuşulabildiğini belirtmiştir ve buna ilişkin gözlemlerini paylaşmıştır. Katılımcılar, cinsellik deneyimiyle ilgili kadın ve erkekler arasındaki çifte standarda vurgu yapmış; bu durumun genç kadınlar üzerinde yarattığı baskıya ve yaşlılarla iletişimde oluşturduğu zorluklara değinmiştir. Bu katılımcılar kadın cinselliğiyle ilgili yaşlılar arasında çok farklı görüşler olduğunu, yargılanma ve etiketlenme riski nedeniyle arkadaşların cinsellik konusunda bir destek kaynağı olarak görülmeyebildiğini belirtmiştir. Katılımcılar bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Kızların arkasından genellikle zaten bu konu üzerinden konuşulduğunu düşünüyorum. Kızların bir kişiyle yakın olması mesela direkt adının çıkmasını sağlayabiliyor. Bir kız okuldan üç kişiyle çıksa sorun oluyor, ama bir erkek çıksa oo hani maşallah helal olsun falan. Kızların hani bekaret mi diyeyim, namus mu diyeyim, bunun üzerine erkeklerin çok konuştuğunu duyuyorum da, görüyorum da. (K1, Kadın)

Kadınlarda bir cinsel bastırılmışlık, bu nedenle sürekli kendi cinsine dair bir aşağılama hevesi oluyor bunun üzerinden ... [Cinsel deneyimi olan kadınlarla ilgili] rezilce, iğrenç ifadelerin kullanıldığına şahit oldum. (K3, Kadın)

Birkaç katılımcı, sosyal çevrenin yanı sıra erkek partnerlerin de cinsel deneyimi olan genç kadınlarla ilgili “ciddi” düşünmediği, ilişkiyi değersizleştirdiği ve ısrarlı bir şekilde bekaret beklentisi içinde olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılara göre, bu tutumlar sosyo-kültürel normların yarattığı çifte standardın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır ve duygusal olarak zedeleyici olduklarından cinsel baskı ve şiddet bağlamında düşünülmelidir. Katılımcılar bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Kadınlarda işte evlenmeden kimseyle birlikte olmasın, gözü açılmasın, ben herkesle sevişeyim ama karım bakire olsun falan gibi, en basitinden böyle bir şiddet var. Bu bence psikolojik şiddetin kadınlar üzerindeki en büyüğü. (K3, Kadın)

Erkeklerde şu var, kızın hani bekaretinin olmadığını öğreniyor, daha sonra o kıza ilerde bir ilişki olabilecek gözüyle bakmıyor. Değer kaybı yaşıyor. (K8, Kadın)

Tema 3: Çözüm Önerileri ve İhtiyaçlar

Üçüncü ana tema, katılımcıların “flört ilişkilerinde cinsel şiddet nasıl önlenabilir?”, “flört ilişkilerinde cinsel şiddetle ilgili çözüm önerileri neler olabilir?” gibi sorulara verdikleri yanıtları içermektedir. Katılımcılar anlatımlarında cinsellikle ve cinsel şiddetle ilgili bilgi edinme, bakış açılarını değiştirme ve partnerler arası iletişim becerilerini geliştirme üzerinde durmuştur. Katılımcıların konuyla ilgili öneri ve ihtiyaçları dört alt tema altında toplanmış, bu alt temalar a) cinsellik eğitimi, b) cinselliği normalleştirme, c) cinsellikte iletişim ve güven, d) cinsel şiddetle ilgili mitleri dönüştürme olarak isimlendirilmiştir.

Cinsellik Eğitimi

Bazı katılımcılar, flört ilişkilerinde cinsel şiddeti önleme ve çözüm önerileriyle ilgili anlatımlarında erken yaşlarda başlayan cinsellik eğitiminin öneminden söz etmiştir. Katılımcılar cinsellikle ilgili eğitimlerin okullarda zorunlu olarak verilmesi gerektiğini, ailelerin de bilgilendirici bir rol oynamasının önemli olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılara göre, bu eğitim olanakları olmadığında gençler pornografik materyaller gibi medya kaynaklarına yönelmekte; bunlar da cinsellik ve cinsel şiddetle ilgili yanlış bilgi ve tutumların oluşmasına neden olmaktadır. Bazı katılımcılar, bu pornografik materyallerin heteroseksüel cinsellikte özellikle erkeklerin baskınlık ve üstünlüğünü normalleştirdiğini; cinsel şiddet uygulamayı kolaylaştırdığını belirtmiştir. Birkaç katılımcı, cinsellikle ilgili kısıtlayıcı sosyo-kültürel normlar nedeniyle bu konuda doğru bilgi alınabilecek kaynakları bulmanın zor olduğunu ifade etmiş; “bilmemezlik” ve “bilinçsizlik” gibi sorunlardan söz etmiştir. Katılımcılar, örgün eğitimin kapsamı içine alınmış cinsellik eğitiminin cinsel şiddeti uzun vadede nasıl önleyebileceğini şu şekilde açıklamıştır:

İnsanlara bu konuda ilkökulda eğitim vermemiz gerekiyor, cinsellik eğitimi vermemiz gerekiyor bence ... Biz bu toplumda cinselliği hani ayıp olarak o kadar sıkıştırmışız ki, kapalı bir sandıkta saklıyor gibiyiz yani. Öyle olmaması lazım. ... Çünkü o eğitimi alacak olan nesil 50 sene içinde tamamen o toplumun cinsellik algısını değiştirebilir ve bu birçok taciz, tecavüz, istemediğimiz bir sürü çirkin olayların önüne geçebilir açıkçası, çok azalabilir. Ben bunun tamamen zorunlu olarak örgün eğitim alan öğrencilerin ders olarak en azından haftada 1 saat, 2 saat alarak aşılabileceğini düşünüyorum. (K14, Erkek)

Ailelerin ve toplumun insanlara küçükken yani erkek olsun, kadın olsun vermesi gerekiyor bence bu cinsel eğitimi ... Toplumdan, anne babadan alamadığı için çocuk işte internet, günümüzde işte dergiler, pornografik videolar falan filan, oralardan almaya çalışıyor. Onlar da tamamen sanal şeyler, bunun farkında olmuyor bazıları. Orada her gördüğü şeyi uygulayabileceğini, her gördüğü şeyi yapabileceğini ve bunda haklı olacağını düşünüyor. Oradaki yapıyor, ben neden sana yapamayacağım gibisinden bir algı oluşuyor insanlarda. Tamamen tecrübesizlik ve insanlara cinsel eğitim verilmemesiyle alakalı buluyorum. Hani okullarda nasıl ders veriliyorsa, aynı şekilde cinsel eğitimin de verilmesi gereken bir şey olduğunu düşünüyorum. (K21, Erkek)

Birkaç katılımcı, cinsellik eğitiminin cinsiyet ayrımı yapılmadan tüm gençlere bir arada hitap edecek şekilde tasarlanması ve uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Bu katılımcılar kız ve erkek çocuklara ayrı sınıflarda ayrı

içerik sunulduğunda, birbirlerine nasıl davranmaları gerektiği konusunda deneyim kazanamadıklarını ve uygun davranışları öğrenemediklerini ifade etmiştir. Benzer şekilde bazı katılımcılar, sosyo-kültürel normların kısıtlaması ve cinsellik eğitimi olmaması nedeniyle cinselliğin yalnızca aynı cinsten yaşlılarla konuşulabildiğine; bu konuşmaların ise doğru bilgi edinmeye hizmet etmediğine ve cinsellik konusundaki çifte standartları pekiştirdiğine vurgu yapmıştır. Katılımcılar bu konudaki görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

Cinsel eğitim gerçekten çocuklara verilmesi gereken bir şey. Bir erkek çocuğu, bir kız çocuğun yanında nasıl davranacağını bilmeli ve eğitimin içine bunu katmaları gerekiyor. Mesela iki bloğa ayrılıyor. Kızlar-erkekler diye ayrıldığı zaman, zaten herkes “bu benim cinsimden” deyip hiçbir hareketine dikkat etmiyor. Ama toplumda beraber olarak ders ya da eğitim gördüğü zaman insanlar bir şekilde kendilerine sahip çıkıyorlar. (K5, Kadın)

Cinsellik eğitimi verilmesi gerekiyor. Çünkü erkekler erkeklerle, kızlar kızlarla konuşuyor ve bu konuşmalar çok da iç açıcı değil. (K12, Erkek)

Yurt dışındaki okullarda kondom kullanmaya kadar öğretiyorlar belki. Bizde bu ayıp mesela. İnsanlar belli bir yaşa geldikten sonra yanlış bilgilerle belki sokaktaki arkadaşından, belki kahvedeki arkadaşından öğreniyor bu durumları. (K33, Erkek)

Cinselliği Normalleştirme

Bazı katılımcılar, çözüm önerilerini tartışırken cinselliği yasaklanan, ayıplanan, cezalandırılan bir deneyim olarak görmek yerine normalleştirmenin önemine vurgu yapmıştır. Katılımcılar, yaygın sosyo-kültürel normların aksine cinselliği “nefes almak”, “adet görmek”, “su içmek” gibi farklı biyolojik işlev ve ihtiyaçlarla karşılaştırmış; “doğal”, “normal”, “olağan” bir ihtiyaç olarak anlaşılması gerektiği üzerinde durmuştur. Birkaç katılımcı, özellikle kadınların cinselliği söz konusu olduğunda bu normalleştirmenin önemli olduğunu vurgulamıştır. Katılımcılara göre, cinselliğin normalleştirilmesine ve kabul edilmesine fayda sağlayacak eğitici faaliyetler düzenlenmeli; gençlerin bakış açıları bu yönde değişmelidir. Katılımcılar, bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öncelikle bunu bir ihtiyaç olarak nitelendirmemiz gerekiyor, insanların bir ihtiyacı. Su içmek gibi, yemek yemek gibi. Cinselliği insanlara bir ihtiyaç olarak kazandırmamız gerekiyor bence. Hani cinsellik özel yaşanacak bir şey ama bunun en öncesine gelirsek “evet bu bir ihtiyaç” diyecek şekilde bir eğitim verilmesi lazım. (K15, Erkek)

“Cinsellik insanın hayvani dürtülerinin ortaya çıktığı bir iştir” gibi bir söz var. Bu yanlış bir şey. Hayvani falan bir şey değil, yani tamamen insani, konuşarak anlaşarak yapabileceğin bir şey. Bu anlatılmalı. (K21, Erkek)

Birkaç kadın katılımcı, bekaret normunu sorgulamayı cinselliği normalleştirmede önemli bir adım olarak tanımlamıştır. Bu katılımcılar, bekaret beklentisinin ve cinsel deneyimi olan kadınları hedef alan etiketlemenin ortadan kalkması gerektiğini ifade etmiş; bu sayede cinsellikte deneyim kazanarak sağlık, güvenlik gibi konuları öğrenmenin ve kendi bedenleriyle ilgili hakların farkına varmanın mümkün olacağını belirtmiştir. Bu katılımcılar, bekaret normundan kaynaklanan baskıdan özgürleşmenin, bekaretle ilgili yanlış bilgileri, kısıtlayıcı ve ayrıştırıcı dili değiştirmenin, cinselliği kadınlara da ait olabilen bir deneyim ve keşif alanı olarak tanımlamanın önemine vurgu yapmıştır. Üç kadın katılımcı bu konudaki görüşlerini ve kişisel deneyimlerini şöyle açıklamıştır:

Kızlar hala ataerkil bir toplum yapısının baskısı altında olduğu için kendi bedenleri üzerindeki hakların farkında değiller. Esasen ben de öyleyim, fakat deneyim o kadar önemli bir şey ki. Ben bunları ziyadesiyle aştım ve bunları yaptığım için de çok mutluyum çünkü gerçekten kendimi fark

etmiş, gerçek manada bir kadın olarak haklarımın farkına varmış oldum... Erkeklerin de artık kadınları yok işte bakire olsun, ben onunla bununla yatayım gibi, bizi sürekli cinselliğimiz üzerinden değerlendirmekten uzaklaşmaları gerekiyor. (K3, Kadın)

Eğer ki mesela kıza deseler “bu [cinsellik] senin elinde bir şey, senin gücün, sana daha çok güven verecek bir şey, istediğin gibi kontrol edebilirsiniz”, tamamen değişir. (K25, Kadın)

Kırılması gereken en büyük şeylerden biri de bekalet. Mesela birine kadın dediğinde bekaleti olmamış sayıyorlar. Ben geçen bunun için kavga ettim. Hani bayan dedi, ben de dedim ki bayan denilmesinden hoşlanmıyorum, kadın diyeceksin. (K8, Kadın)

Birkaç katılımcı, cinsel deneyimlerin yaşlılar arasında eleştirilmek yerine daha fazla kabul edilmeye ve normal görülmeye başladığını belirtmiş; ancak diğer yandan deneyim edinmenin de sosyal çevrede baskı altında hissettiren bir norma dönüşmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Bir katılımcı bu konudaki görüşlerini eleştirel bir yaklaşımla açıklamıştır:

[Üniversitede evlilik öncesi cinselliğe] olumsuz bakanlara “nasıl yani, nerede yaşıyorsun” gibi bakılıyor, hani onları buna itmeye çalışmak, bunlar da olabiliyor. (K38, Kadın)

Cinsellikte İletişim ve Güven

Katılımcılardan bazıları, flört ilişkilerinde cinsel şiddetle ilgili çözüm önerilerini anlatırken cinsellikte iletişim ve güven konusuna vurgu yapmıştır. Bu katılımcılar anlatımlarında partnerle ilişkide güven tesis etmenin, partneri tanımaya çalışmanın, cinsellikle ilgili partnerle konuşmanın ve iletişim kurmanın önemli olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara göre, cinsellikte açık iletişim kurarak partnerin nelerden hoşlandığı ya da rahatsız olduğu öğrenilmeli, partnerin istek ve tepkilerini anlamaya ve cinsellikte karşılıklılığa önem verilmelidir. Birkaç erkek katılımcı ifadelerinde partnerin tepkilerini gözlemlemeye ve partnerin rızasını almaya vurgu yapmıştır:

Açık olmak bence daha makul, çünkü çok beklenmedik bir şey. Çok ters gelebilir, çünkü insanların çok farklı cinsellik anlayışları var. Onun için konuşmak daha mantıklı geliyor. Cinsellik sırasında da kontrol edilebilir, belki saniyelik bir şekilde olabilir. Bir taraf bir şey yapar, bunun karşı taraftaki tepkisini görür, ama hani bunu belki tam olarak anlayamaz, çünkü işte cinsellik sırasında olduğu için. Bunu saniyelik olarak görür ve ondan sonra yapar ya da yapamaz tekrar, yani davranışından vazgeçebilir. Ama işte çiftin gerçekten birbirini iyi tanıyor olması lazım ya da belki en başta onun için konuşmak, en azından bir süre bunları konuşarak çözüp belki sonrasında buraya geçmek, bir şekilde böyle cinsellik sırasında keşfetmeye çalışmak ya da anlamaya çalışmak daha mantıklı gibi. (K22, Erkek)

Karşılıklı olmazsa bana bir haz vereceğini düşünmediğimden en azından kişinin de buna istekli olup olmaması benim için önemli ... Belli bir yakınlık oluyor ve cinsel dürtüler de tam o sırada insanı sıkıştırıyor. Bunu karşı tarafa gösterebiliyorsunuz sarılmak, öpmek gibi şeylerle. Eğer ben bunu tek taraflı yapıyorsam beni bir süre sonra rahatsız eder karşılık olmadığı için, çünkü karşı tarafın rahatsız olduğunu düşünürüm. Bu açıdan sorarım mesela, hani istemiyor musun, istiyor musun? Ne yapalım? Uyuyabiliriz, istersen başka bir odaya geçebilirim. (K14, Erkek)

Diğer yandan, birkaç kadın katılımcı istenmeyen cinsel davranışları reddetme ve rıza vermeme hakkı olduğunu hatırlamanın faydalı olacağını dile getirmiştir:

En azından kadınlar “vücutuma dokunma”, “istemediğim zaman dokunma”, hani onun söylenebileceğini bence öğretmek gerekiyor. (K15, Kadın)

Cinsel Şiddetle İlgili Mitleri Dönüştürme

Bazı katılımcıların anlatımlarında cinsel şiddetle ilgili yanlış bilgi ve mitler gündeme gelmiş; katılımcılar bu yanlış bilgiler nedeniyle çözüm önerileri sunmakta zaman zaman zorlanmışlardır. Bu yanlış bilgilerden biri, cinsel şiddetin yaygın bir sorun olmadığı yönündeki görüştür. Birkaç erkek katılımcı, flört ilişkilerinde cinsel şiddetin eğitilmiş kişiler arasında görülmeyeceğini ve kadınlar tarafından abartılan bir sorun olduğunu belirtmiş; cinsel şiddeti önemsiz bir konu olarak gördüğünü ifade etmiştir:

Cinsel şiddetin bizim yaş grubumuzda, özellikle üniversiteye giden okumuş kişilerde olacağını çok düşünmüyorum, ülkemizde de düşünmüyorum. Cahil kesimlerde tabii ki, okumamış insanlarda olabilir. (K35, Erkek)

Benim etrafımda bu tarz olaylar [cinsel şiddet] çok yok ... Ben o kadar sık olduğunu düşünmüyorum (K39, Erkek)

Kadınlar bizim şöyle düşünmemizi istiyor bence, “erkekler kadınları cinsel bir obje olarak görüyor” düşüncesini bize empoze ediyorlar. Çünkü baktığınız zaman şu anki toplumda bile, tamam belli yerlerde hala geri kalmışlık, saçma sapan işler oluyor ama şu an bile ben kendim erkek olarak bir yere gidip kendi kriterlerime göre bir kadın, kendi istediğim tarzda birini bulabilirim. Bir kadın kendi istediği tarzda birini bulabiliyor bazı şeyler için. İstediklerine bağlı. Bulabilirken bu durumu empoze etmeleri aslında biraz saçma. (K19, Erkek)

Az sayıda erkek katılımcının anlatımında gündeme gelen bir diğer yanlış bilgi ise flört ilişkilerinde cinsel şiddet uygulamada cinsiyet farkı olmadığı yönündeki görüştür. Bu katılımcılar, cinsel şiddetin hem kadınlar hem erkekler tarafından benzer şekilde ve oranda uygulanabildiğini ve etkilerinin aynı olacağını söylemiş; kadın ve erkekler arasındaki farklar üzerine konuşmayı “cinsiyetçilik” olarak nitelendirmiştir. Birkaç katılımcı ise cinsel şiddeti çoğunlukla erkeklerin yaptığını belirtse de bu konuyla ilgili görüşlerini ayrıntılı bir şekilde açıklamamış; anlatımlarında “kadınlar da yapıyordur” düşüncesine vurgu yapmıştır:

Bu anlamda cinsiyetçilik yapmam... Biraz açarsam, yani bu noktada kadının yaptığı baskıyla erkeğin yaptığı baskının herhangi bir farkı olamaz bence. (K26, Erkek)

Erkeklerin yine üstün olduğu, daha zorladığı [bir durum]... Ama yani kadınlar da belki bir miktar uyguluyordur, yani hiç duymadım ama kadınların da belki uyguladığı bir miktar cinsel şiddet vardır, yani sıfır değildir bence .... [Nasıl olabilir mesela?] Ya erkeğin rızası yoktur yani mesela otobüs içinde taciz ediyordur falan mesela. (K29, Erkek)

Sadece aslında erkek tarafının isteği de değil. Bazen erkekler mesela şeye karşı tepkili oluyor. Sevdiği aşık olduğu kadınların oral seks yapmalarını istemiyor ama o kadın mesela yapmak istiyor olabilir. Kadın istekli, hani erkek istemiyor. Zorunluluktan onu yapan bir tane duyduğum öyle bir ilişki vardı mesela. (K21, Erkek)

Bazı erkek katılımcıların ve az sayıda kadın katılımcının anlatımında gündeme gelen bir başka yanlış bilgi ise rızaya dayalı alternatif cinsel deneyimlerin ve fantezilerin cinsel şiddet olduğu yönündeki görüştür. Bazı katılımcılar cinsel şiddetle ilgili anlatımlarında “cinsel fantezi”, “cinsellikte sadist ve mazoşist dinamikler”, “BDSM” (baskınlık, itaat, disiplin, fiziksel acı gibi unsurları içinde barındıran cinsel davranışlar) gibi ifadeler kullanmış; bu deneyimlerin cinsel şiddet olarak tanımlanabileceğini ifade etmiştir. Katılımcıların anlatımlarında bu cinsel fantezilerin rızaya dayalı olup olmadığı konusunda bir değerlendirme yapmadığı; partnere zarar verme ve haz arasında doğrudan bir ilişki kurduğu görülmüştür. Bu yanlış bilgi, görüşmeler

sırasında katılımcıların çözüm önerileri geliştirmelerini zaman zaman zorlaştırmış; cinsel şiddeti bazı kişilerin hoşuna gidebilecek ve tercih edebileceği bir deneyim gibi görmelerine neden olmuştur:

BDSM adı altında galiba o cinsel yönelimi, o ad altında toplanıyormuş. Onu ilk önce okuduğumda hani hayretler etmişim. Böyle bir şey olamaz, hani cinsellik böyle acı veren bir şey olmamalı. Sonra filmini de izleyince ürktüm. İnsanlar zevk için birbirine kırbaçlama ya da başka şeyler uygulaması bana şiddet geliyor gerçekten. (K34, Kadın)

Burada çeşitli noktalar var çünkü bunu seven çiftler de var mesela. Bir çift arkadaşım dövüşerek sevişiyorlardı resmen. Çok enteresan bir şeydi. Gördüğüm en ekstrem noktalardan bir tanesiydi herhalde. Bulduğumuz zaman mosmor oluyordu her yerleri. İlginç, ama gayet mutlulardı onlar yani... [Bu şiddet tanımı içine girebilir mi peki sana göre yani?] Girebilir mi? İki taraf da memnun olduğu sürece girer mi? Teknik olarak aslında şiddet. Yani sonuçta iki boksör maça çıktıkları zaman da her yeri mor oluyorum ama bunu şiddet olarak değerlendiriyor muyuz? Spor diyoruz. (K39, Erkek)

Tartışma

Bu çalışma, üniversite öğrencisi bir grup gencin flört ilişkilerinde cinsel şiddetle ilgili neler düşündüğünü anlamak, cinsel şiddeti nasıl tanımlandığını ve açıkladığını araştırmak, konuyla ilgili çözüm önerilerini ve ihtiyaçlarını öğrenmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın bulgularının hem Türkiye’de cinsel şiddetle ilgili yapılan önleyici çalışmalara ve uygulamalara, hem de konuya ilişkin sayılı nitel araştırmalardan biri olarak alanyazına katkı sunması hedeflenmektedir.

Bu çalışmanın ilk amacı, gençlerin cinsel şiddeti nasıl tanımladığını ve adlandırdığını anlamaktır. Araştırma bulguları katılımcıların cinsel şiddeti tanımlarken fiziksel zorlamanın yanı sıra baskı ve ısrar davranışlarına, cinsellikte partnere yönelik tutumlara vurgu yaptığını; tanımlamalarında cinsel birlikteliğin yanı sıra cinsel yakınlık içeren tüm davranışlara odaklandığını göstermiştir. Katılımcıların bu görüşleri alanyazındaki cinsel şiddet tanımı ile paralellik göstermekte (Murray ve Kardatzke, 2007) ve özellikle cinsel baskı kavramının önemine işaret etmektedir. Cinsel baskı, daha önce açıklandığı üzere, herhangi bir cinsel eylem için tehdit, ısrar, manipülasyon gibi psikolojik baskı davranışlarını ve tutumlarını kullanmayı içermektedir (Jeffrey ve Barata, 2017). Katılımcılar da tanımlamalarında cinsel baskı oluşturmak amacıyla partnerler tarafından kullanılan ilişkisel taktikleri ve partnerin nesneleştirici bakış açısını vurgulamıştır. Alanyazında raporlanan cinsel mitlerden biri olan “ancak fiziksel güç kullanımı varsa cinsel şiddet söz konusu olabilir” düşüncesinin (Bergenfeld ve ark., 2022) katılımcılar tarafından benimsenmediği görülmektedir. Bu farkın bir sebebi bu çalışmada cinsel şiddetin flört ilişkisi bağlamında araştırılmış olması olabilir. Katılımcılar flört ve yakın ilişkiler bağlamında cinselliği ve cinsel şiddeti değerlendirdiği için partnerler arasındaki ilişkinin ve iletişimin dinamiğine daha fazla odaklanarak cinsel baskı üzerinde durmuş olabilir.

Alanyazına paralel biçimde bu çalışmadaki katılımcılar cinsel şiddeti toplumsal cinsiyete dayalı bir şiddet biçimi olarak görmektedir. Pek çok kadın katılımcı ve bazı erkek katılımcılar, tanıklık yoluyla cinsel baskı ve şiddet konusunda bilgi edindiklerini ifade etmiştir. Özellikle kadın katılımcılar doğrudan yaşadıkları cinsel baskı deneyimlerinden söz etmiş, duygusal manipülasyon ve ısrarlı talep örnekleri vermiştir. Benzer şekilde, katılımcılar anlatımlarında cinsel şiddet ve baskının genç kadınları daha fazla etkileyen bir sorun olduğunu; kadınların ilişkiyi bitirme, cinsel içerikli dijital kayıtları üçüncü kişilerle paylaşma gibi tehditlere daha fazla maruz kaldığını belirtmiştir. Bu bulgular, çoğu katılımcının konuyla ilgili farkındalığının oldukça yüksek olduğuna işaret etmektedir. Alanyazında da her 4 kadından birinin yaşamlarında cinsel şiddetle karşılaştığı ve cinsel şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı bir şiddet biçimi olduğu bildirilmektedir (DSÖ, 2021).

Katılımcıların anlatımları, cinsel baskının romantik aşk ve sevgi söylemleriyle iç içe geçtiğini; bu söylemlerin manipülasyon, partnere borçlu hissettirme, partneri ikna etme gibi hedeflerle kullanıldığını göstermektedir. Bazı katılımcılar, partnerlerinden cinsel baskının “sevğiden kaynaklı” olduğuna dair açıklamalar duyduklarını ifade etmiştir. Bu bulgu, romantik aşk söylemlerinin şiddet ve baskıya zemin hazırlayabileceğini gösteren tartışmalarla tutarlıdır (Maas ve Bonomi, 2021; Lelaurain ve ark., 2021). Buna ek olarak, katılımcıların anlatımları sevgili olmanın partnere sahip olma ve partnerden her şeyi talep etme hakkıyla bağdaştırıldığına işaret etmektedir. Bu da önceki çalışmalarda bulunan patriarkal düşünce biçimi ve cinsel şiddet uygulama arasındaki ilişkiyi destekler niteliktedir (Baugher ve Gazmararian, 2015). Bu bulgular, cinsel baskı ve şiddeti tanımlamada davranışsal göstergelerin ötesinde partnerler arasındaki sınırlar, ilişki dinamikleri ve cinselliğe genel bakış açısının da önemli unsurlar olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın diğer bulguları, bu ilişki dinamikleri ve bakış açısının oluşmasında toplumsal cinsiyete dayalı sosyalleşmenin önemli görüldüğüne işaret etmiştir. Daha önce açıklandığı gibi, bu çalışmanın ikinci hedefi katılımcıların flört ilişkilerinde cinsel şiddeti nasıl açıkladığını ve anlamlandırıldığını araştırmaktır. Bulgular, katılımcıların cinsel şiddeti büyük oranda toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler ve cinsellikteki çifte standartlar bağlamında değerlendirdiğini göstermiştir. Görüşmelerde katılımcıların en çok üzerinde durduğu konu alanyazınla uyumlu olarak patriarkal sosyo-kültürel normların kadın ve erkekler üzerinde oluşturduğu farklı baskılar ve bunların cinsel şiddete nasıl zemin hazırlayabileceği olmuştur. Benzer şekilde hem Türkiye’de hem de dünyada yapılan pek çok çalışmada cinsellikteki bu çifte standartlar ve etkileri bildirilmiştir (Jozkowski ve ark., 2017; Kaya ve ark., 2007; Özyeğin, 2009). Diğer yandan, bu araştırmadaki katılımcıların toplumsal cinsiyete odaklı bağlamsal etkiler dışındaki etmenlere pek değinmediği görülmüştür. Örneğin, alkol ve madde kullanımının cinsel şiddet için bir risk faktörü olduğu alanyazında sıklıkla bildirilmektedir (Hackman ve ark., 2017; Jozkowski ve ark., 2017; Muehlenhard ve ark., 2016), ancak bu konu bu çalışmada gündeme gelmemiştir. Buna benzer bir diğer örnek cinsel şiddeti açıklamak için kullanılan biyolojik açıklamalar ve cinsel şiddetin erkeklerin kontrol edilemez cinsel dürtülerinden kaynaklandığına ilişkin yaygın mittir (Bergenfeld ve ark., 2022); ancak bu görüş bu çalışmada çok az sayıda katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu farkın bir nedeni veri toplama yöntemi olabilir. Araştırma kapsamındaki yarı yapılandırılmış bireysel görüşmelerde cinsel şiddetin yanı sıra flört şiddetinin farklı boyutlarıyla ilgili sorular da sorulmuştur. Yalnızca cinsel şiddet ve baskıya odaklanan bir görüşmede alanyazında raporlanan diğer etkenlerin bu gruptaki katılımcılar için önemli olup olmadığı daha derinlemesine araştırılabilir.

Katılımcılar anlatımlarında kadın cinselliğiyle ilgili öğrendikleri kısıtlayıcı normlara sıklıkla vurgu yapmış; cinsel baskı ve şiddeti bu normlar bağlamında anlamlandırmıştır. Çoğu katılımcı evlilik öncesi kadın cinselliğini yasak, günah, ayıp gibi mesajlarla öğrendiklerini belirtmiş; bu öğretilerin kadınları flört ilişkilerinde cinselliği denetleyen ve reddeden bir konumda bıraktığını, cinsel baskıyla karşılaşma ihtimalini arttırdığını ifade etmiştir. Buna ek olarak, geleneksel kısıtlamalara uymamayı ve cinsel deneyim kazanmayı tercih eden kadınların etiketlendiğinden ve değersizleştirildiğinden söz edilmiştir. Katılımcılar arkadaş çevrelerinde ve yaşlıları arasında cinsel deneyimi olan kadınları yargılayan ve itibarını zedeleyen tutum ve davranışlardan söz etmiş; bu damgalayıcı yaklaşımı flört ilişkilerindeki cinsel şiddet ve baskının bir unsuru olarak ele almıştır. Bu bulgular, evlilik öncesi cinselliğin kadınlar için etiketlenme, değersiz görülme, suçluluk ve utanç duygusu gibi olumsuz deneyimlerle ilgili olduğunu gösteren çalışmalarla tutarlıdır (Hackman ve ark., 2017; Kaya ve ark., 2007; Özyeğin, 2009).

Diğer yandan, katılımcılar cinsel baskı ve şiddeti açıklarken erkekler için cinselliğin üstünlük, rekabet, özgürlük gibi kavramlarla tanımlandığına dikkat çekmiş; bu kavramların erkeklere cinsellikte baskıcı olmayı, reddedilmeyi kabul etmemeyi, cinsellikte haklar üzerinde düşünmemeyi öğrettiğini belirtmiştir. Katılımcıların

anlatımları erkekliğin inşa sürecinde cinsel deneyim kazanma, cinsellikteki aktifliğini gösterme ve kanıtlama gibi uğraşlarla yakından ilişkili gibi görünmektedir (Tekkas-Kerman ve Betrus, 2019). Bununla bağlantılı olarak bazı katılımcılar eksiklik ve güçsüzlük duygularını telafi etmek için genç erkeklerin cinsel şiddet uyguladığını ifade etmiştir. Bu bulgular, toplumsal cinsiyet ve güç ilişkilerini dönüştürmeye odaklanan, toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin bireysel, toplumsal ve politika düzeyinde incelenmesini ve sorgulanmasını içeren yeni önleyici bakış açılarına dikkat çekmekte (Casey ve ark., 2018) ve bu bakış açılarının Türkiye’deki üniversite öğrencisi gruplarla çalışırken verimli olabileceğini göstermektedir.

Araştırma bulguları, önleyici çalışmalara yönelik farklı bilgiler de vermektedir. Daha önce açıklandığı üzere, bu çalışmanın üçüncü hedefi katılımcıların cinsel şiddeti önleme konusundaki görüşlerini, çözüm önerilerini ve destek ihtiyaçlarını anlamaktır. Bazı katılımcılar, önleyici çalışmalarla ilgili düşüncelerini paylaşırken erken dönem cinsellik eğitimi üzerinde durmuş; bu tür bir eğitimin uzun vadede cinsel şiddeti azaltabileceğini ve cinsellikle ilgili düşünceleri değiştirebileceğini ifade etmiştir. Katılımcıların erken dönem cinsellik eğitimine yaptığı vurgu üniversite öğrencileriyle yapılan önceki çalışmalarda da raporlanmıştır (Hackman ve ark., 2017). Katılımcılar cinsellik konusunda bilgi edinme kaynaklarının sınırlı olduğunu belirtmiş; medya, pornografi gibi kaynaklar üzerinden bilgi edinmenin cinsellik ve cinsel şiddet arasındaki ayrımı öğrenmeyi zorlaştırdığını ifade etmiştir. Buna ek olarak, cinsel sağlık, cinsellik gibi konularda çok az sayıda gencin ailesinden bilgi alabildiği bildirilmiştir (Kaya ve ark., 2007). Bu bağlamda, bu araştırmaya katılan gençler güvenilir ve alternatif bir bilgi kaynağının cinselliği normalleştirmeye ve olağan bir ihtiyaç olarak tanımlamaya yarayacağını; cinsellik üzerine konuşmakla ilgili utanç, tedirginlik, kaygı gibi duyguların üstesinden gelmeye destek olacağını belirtmiştir. Bu bakımdan, önleyici programların cinsiyet ayrımı gözetmeden cinsellikle ilgili öğrenme olanağı sunması ve erken gelişimsel evrelerde başlaması önerilmiştir. Flört şiddeti konusundaki önleyici çalışmalarda raporlanan karma grupların olumlu etkisi katılımcıların bu görüşünü destekler niteliktedir (Ustunel, 2020).

Katılımcıların önleyici çalışmalar ve çözüm önerileriyle ilgili anlatımlarında öne çıkan bir konu cinsellikte iletişim olmuştur. Bazı katılımcılar, önceki bölümde açıklanan kutuplaşmış toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyalizasyonu nedeniyle flört ilişkilerinde partnerler arasında bir iletişimsizlik olduğunu; partnerlerin tedirginlik, utanç, etiketlenme ve yargılanma endişesi gibi duygusal tepkiler nedeniyle cinsellik konusunda iletişim kurmakta zorlanabildiğini belirtmiştir. Bu nedenle, bazı katılımcılar çözüm önerisi olarak cinsellikte iletişim kurmayı öğrenmek, açık konuşmak, karşılıklılığı gözetmek gibi becerilere vurgu yapmıştır. Bu bulgulara benzer şekilde Hills ve arkadaşları (2021) da hem kadın, hem erkek katılımcıların cinsellikte ve cinsel rıza sürecindeki iletişimi çok önemli gördüğünü bildirmiştir. Ancak Hills ve arkadaşları (2021) diğer yandan iletişim üzerindeki bu vurgunun cinsel şiddet durumunda mağduru suçlayıcı ve şiddeti mazur gören unsurları içinde barındırabileceğine dikkat çekmiştir. Bu riski dikkate alarak, cinsellikte iletişim konusunun toplumsal cinsiyet bağlamından soyutlanmadan eleştirel bir gözle değerlendirilmesi önemlidir. Benzer şekilde, cinsel şiddetin yalnızca bir iletişim sorunu olarak algılanmasının şiddete maruz kalan tarafın kendini yeterince iyi ifade edemediği yönünde bir çıkarıma ve buna bağlı olarak kendini suçlama eğilimine neden olabileceği önceki çalışmalarda raporlanmıştır (Cleere ve Lynn, 2013; Orchowski ve ark., 2013). Özetle, cinsellikte iletişim konusu ele alınırken bu iletişimin eşitlikçi bir zeminde kurulup kurulmadığı dikkate alınmalı; cinsel rıza bir evet-hayır sorusunun ötesinde toplumsal cinsiyete dayalı güç ilişkileri bağlamında değerlendirilmelidir.

Bulgular, cinselliği normalleştirme ve iletişimi desteklemenin yanı sıra cinsel baskı ve şiddet konusunda gençleri bilgilendirme ve gençlerle birlikte düşünmenin de gerekli olduğuna işaret etmektedir. Önceki bölümlerde açıklandığı gibi bu araştırmadaki pek çok katılımcının cinsel şiddet konusundaki

farkındalığı yüksek olsa da, özellikle bazı erkek katılımcılar bu konu üzerine fazla düşünmediklerini ifade etmiş ve rızaya dayalı BDSM pratikleriyle cinsel şiddeti birbirine karıştırmıştır. Diğer yandan, daha çok erkek katılımcıların anlatımlarında cinsel şiddetle ilgili bazı mitler gündeme gelmiştir. Bu mitler “üniversitede böyle şeyler olmaz”, “kadınlar abartıyor”, “kadınlar da cinsel şiddet uyguluyor” gibi önceki çalışmalarda da bildirilen yanlış inançlardır (Bergenfeld ve ark., 2022). Bu mitlere benzer tutumlar, cinsiyet eşitsizliği karşısında erkeklerin verdiği tepkiler arasında da raporlanmıştır (Sakallı ve ark., 2022). Bu mitlerin ve cinsiyetçi tutumların önleyici çalışmalarda hedef alınması ve sorgulanması cinsel şiddetle mücadelede gençlerin ve özellikle de genç erkeklerin verimli katılımını sağlamak için önemli görünmektedir. Alanyazındaki bazı araştırmalar bu yadsıma tutumunun savunmaya geçme, suçlanmış hissetme, şiddetle arasına mesafe koyma, kendini iyi gösterme çabası gibi tepkilerle ilişkili olduğuna işaret etmektedir (Flood ve ark., 2021). Çok belirgin olmasa da bu çalışmada da benzer tutumların ifade edildiği görülmüş, bu nedenle önleyici çalışmalarda doğru bilgilendirmenin yapılması gerektiği düşünülmüştür.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır ve bulgular bu sınırlılıklar dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Çalışmanın ilk sınırlılıklarından biri örneklemin özellikleriyle ilgilidir. Çalışmanın örneklemini heteroseksüel gençlerden oluşmaktadır. Bu nedenle LGBTİ+ gençlerin cinsel şiddetle ilgili adlandırma ve anlamlandırma süreçleri, destek ihtiyaçları ve çözüm önerileri öğrenilememiştir. Sonraki çalışmalarda farklı cinsel yönelimlerden gençlerin cinsel şiddetle ilgili görüşlerinin ve deneyimlerinin araştırılması, çeşitli grupların kendine özgü ihtiyaçlarının anlaşılması kapsayıcı ve etkili klinik ve önleyici uygulamalar tasarlamak için faydalı olacaktır. İkinci olarak, çalışmaya katılan gençler çoğunlukla İstanbul’da bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinde okumaktadır. Türkiye’nin farklı şehirlerinde farklı bağlamlarda yaşayan gençlerin görüşleri bu çalışmada temsil edilememiştir. Sonraki çalışmalarda çeşitli üniversite bağlamlarının etkileri ve farkındalık artırıcı çalışmalara erişim imkanı göz önünde bulundurularak daha geniş bir örneklemden veri toplanması ve nicel yöntemle farklı ihtiyaçların önemini araştırılması faydalı olacaktır. Üçüncü olarak, katılımcıların cinsel baskı ve şiddet konusundaki çözüm önerileri ve önleyici çalışmalarla ilgili görüşleri sonraki araştırmalarda daha ayrıntılı bir şekilde anlaşılabilir. Bu çalışmada cinsel şiddetin yanı sıra flört şiddetinin farklı boyutlarıyla ilgili görüşler de araştırıldığından çeşitli kurumların sorumluluklarına ilişkin sorular soru kılavuzuna dahil edilmemiştir. İleride yapılacak araştırmalarda üniversite öğrencisi gençlerin cinsel baskı ve şiddet konusunda üniversitelerin sorumluluklarıyla ilgili ne düşündüğü incelenebilir. Bu sayede üniversiteler içinde işbirlikçi bir yapı oluşturmak, cinsel taciz ve saldırıyla mücadele çalışmalarına katkıda bulunmak mümkün olabilir. Son olarak bu çalışmada nitel bir desen kullanılmış ve yarı-yapılandırılmış bireysel görüşmelerle veri toplanmıştır. Nitel araştırmalarda ve bireysel görüşmelerdeki verinin her zaman araştırmacı ve katılımcılar arasındaki ilişkisel alanda inşa edildiği göz önünde bulundurulmalıdır. Sonraki araştırmalarda cinsiyeti ve konuya yaklaşımı farklı olan bir araştırmacı konunun farklı boyutlarını keşfedebilir.

Özetle, bu çalışmada üniversite öğrencisi bir grup genç yetişkinin cinsel şiddeti nasıl tanımladığı ve açıkladığı araştırılmış, cinsel şiddetle ilgili çözüm önerileri ve destek ihtiyaçları incelenmiştir. Bulgular, gençlerin özellikle cinsel baskıya vurgu yaptığını ve cinsel yakınlık içeren tüm davranışlara odaklanarak cinsel şiddeti geniş bir perspektiften tanımladığını göstermiştir. Katılımcıların anlatımları cinsel baskı ve şiddetin toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve toplumsal cinsiyete dayalı kutuplaşmış roller bağlamında anlamlandırıldığına işaret etmektedir. Çözüm önerileri arasında ise cinselliği normalleştiren ve cinsellikte iletişim kurmayı destekleyen eğitimlerin hazırlanması ve cinsel şiddetle ilgili mitlerin sorgulanması öne çıkmaktadır.

Bu bulgulara dayanarak cinsel şiddet konusundaki önleyici ve klinik çalışmalarda cinsel baskı konusuna odaklanmak, gençlerin ilişkisel baskı ile nasıl baş edebileceğini konuşmak, cinsellikte karşılıklılık üzerinde durmak önemli gibi görünmektedir. Bu çalışmalarda cinsel şiddeti tanımlayan davranışsal unsurların

yanı sıra partnere bakış açısı, partnerle aradaki kişisel sınırlar, sevgi ve ilişki normları gibi konuları da düşünmek; grup ya da bireysel çalışmalar yoluyla gençlerle birlikte değerlendirmek faydalı olacaktır. Buna ek olarak, cinsel şiddet konusunda yapılacak önleyici ve klinik uygulamalarda toplumsal cinsiyet odaklı bir perspektifin benimsenmesinin esas olduğu görülmektedir. Bu uygulamalarda gençlerin kadınlık ve erkeklikle ilgili öğrendiği patriarkal ve geleneksel normlar ve rollerin farkına varma, cinsellikle ilgili aile ve arkadaşlar gibi çeşitli kaynaklardan aldığı mesajları gözleme ve bunlar üzerine birlikte düşünme olanağı yaratmak önemli görünmektedir. Kutuplaşmış sosyalizasyon süreçleri dikkate alındığında heteroseksüel genç kadın ve erkeklerle çalışırken farklı ihtiyaçların ve konuların gündeme gelmesi muhtemeldir. Özellikle genç kadınlarla çalışırken cinsel haklarının hatırlatılması, cinsel baskı ve tehditle veya etiketlenmeyle nasıl baş ettiklerinin birlikte değerlendirilmesi, destek kaynaklarının belirlenmesi ve güçlendirici bir yaklaşımın benimsenmesi faydalı olacaktır. Genç erkeklerin ise cinsellikle rıza üzerine düşünmesi, cinsel baskı ve şiddetin yaygınlığıyla ilgili bilgi edinmesi, cinsellikle üstünlük ve erkeklik arasındaki geleneksel ilişkiyi sorgulaması dönüştürücü olabilir. Bununla bağlantılı olarak, önleyici ve klinik çalışmalarda gerekli durumlarda cinsel baskı ve şiddetle ilgili doğru bilgilendirme yapabilmek ve cinsel şiddetle ilgili mitleri tartışmaya açmak da faydalı olabilecek bir başka adımdır. Bu bakımdan, ruh sağlığı çalışanlarının toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşım geliştirmesi; cinsel şiddet, cinsel rıza ve rıza inşasıyla ilgili bilgi edinmesi önemlidir. Bu konuda alanda çalışan sivil toplum örgütlerinin yanı sıra ruh sağlığı çalışanlarının meslek örgütleri de bilgilendirici kaynaklar hazırlayabilir ve eğitimler düzenleyebilir. Son olarak, bulgular gençlerin yargılanma ve suçlanma endişesi, etiketlenme, utanç gibi olumsuz deneyim ve duygular nedeniyle cinsellik ve cinsel şiddet üzerine konuşmakla ilgili çekinceleri olduğuna işaret etmektedir. Bu çekincelerle baş edebilmek ve önleyici çalışmalara katılımı desteklemek için ruh sağlığı çalışanları önleyici ve klinik uygulamalarda güvenli bir zemin oluşturmaya öncelik vermelidir. Bu çalışmalarda cinsel güvenlik ve cinsellikle haklar gibi olumlu kavramlara vurgu yapılması, cinsellikle ilgili iletişim kurma becerilerinin desteklenmesi daha fazla sayıda gencin katılımını kolaylaştırabilir. Bu tür önleyici çalışmaların üniversitelerde cinsel taciz ve saldırıyla mücadele çalışmaları kapsamına alınması da katılımı ve erişilebilirliği artıracaktır.

Kaynaklar

- Adana, F., Arslantaş, H., Ergin, F., Biçer, N., Kıranşal, N. ve Şahin, S. (2011). Views of male university students about social gender roles: An example from east of Turkey. *Journal of Family Violence*, 26(7), 519-526.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). *Ankara'da iki Hemşirelik Yüksekokulu'nun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi. http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/flort_siddeti.pdf
- Altınay, A. G., Adak, H., Bolgöl, A. ve Güneş, H. (2018). Toplumsal cinsiyet farkındalığı ve cinsel tacizle mücadele: Sabancı Üniversitesi deneyimi. *Üniversitelerde cinsel taciz ve saldırıyla mücadele: CTS çalışmaları*, 123-142.
- Avcıbay-Vurgeç, B. (2020). Üniversite öğrencilerinin cinsel mitlere ilişkin inanç ve tutumları. *Lokman Hekim Dergisi*, 10(3), 392-403.
- Baughner, A. R. ve Gazmararian, J. A. (2015). Masculine gender role stress and violence: A literature review and future directions. *Aggression and Violent Behavior*, 24, 107-112.

- Bergenfeld, I., Lanzas, G., Trang, Q. T., Sales, J. ve Yount, K. M. (2022). Rape myths among university men and women in Vietnam: A qualitative study. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(3-4), NP1401-NP1431.
- Beres, M. A. (2014). Rethinking the concept of consent for anti-sexual violence activism and education. *Feminism & Psychology*, 24(3), 373-389.
- Beres, M. A. (2020). Perspectives of rape-prevention educators on the role of consent in sexual violence prevention. *Sex Education*, 20(2), 227-238.
- Bıkmaz, F. H. ve Güler, D. S. (2007). An evaluation of health and sexuality education in Turkish elementary school curricula. *Sex Education*, 7(3), 277-292.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. Sage.
- Casey, E., Carlson, J., Two Bulls, S. ve Yager, A. (2018). Gender transformative approaches to engaging men in gender-based violence prevention: A review and conceptual model. *Trauma, Violence, & Abuse*, 19(2), 231-246.
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2018). *Flört şiddeti konusunda lise gençlerinin çözüm önerileri araştırma raporu*. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği. <https://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2018/09/NVNY-EEP-Genclerin-Cozum-Onerileri.pdf>
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2019). Eğitimde ne var ne yok: Flört şiddeti-okul odaklı önlem ve müdahalede engeller, ihtiyaçlar, çözüm önerileri araştırma raporu. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği. https://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2020/09/ne_var_ne_yok_rapor_2020-2.pdf
- Cleere, C. ve Lynn, S. J. (2013). Acknowledged versus unacknowledged sexual assault among college women. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(12), 2593-2611.
- Crooks, C. V., Jaffe, P., Dunlop, C., Kerry, A. ve Exner-Cortens, D. (2019). Preventing gender-based violence among adolescents and young adults: Lessons from 25 years of program development and evaluation. *Violence against Women*, 25(1), 29-55.
- Çamaş, G. G. ve Meşe, G. (2016). Sosyal hiyerarşi: Cinsel şiddet mitlerini anlamak. *Türk Psikoloji Dergisi*, 31(78), 62-74.
- Drouin, M., Ross, J. ve Jenkins, E. (2015). Sexting: A new, digital vehicle for intimate partner aggression? *Computers in Human Behavior*, 50, 197-204.
- Dünya Sağlık Örgütü (2012). *Sexual violence*. Dünya Sağlık Örgütü. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77434/WHO_RHR_12.37_eng.pdf
- Dünya Sağlık Örgütü (2021). *Violence against women prevalence estimates, 2018: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and global and regional prevalence estimates for non-partner sexual violence against women*. Dünya Sağlık Örgütü. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/341337/9789240022256-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Edwards, K. M., Jones, L. M., Mitchell, K. J., Hagler, M. A. ve Roberts, L. T. (2016). Building on youth's strengths: A call to include adolescents in developing, implementing, and evaluating violence prevention programs. *Psychology of Violence*, 6(1), 15-21.
- Eker, T. ve Erdener, E. (2011). Tecavüze ilişkin kültürel mitler ve mitlerin kabul edilmesine etki eden faktörler. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14(28), 60-72.
- Eroğlu, K. Seven, M., Çetin, S. A. ve Önok, R. M. (2017). Üniversite öğrencilerinin cinsel taciz ve saldırı hakkındaki düşünceleri ve deneyimleri. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 3(1), 18-39.
- Fletcher, G. (2014). Just how do we create change?: Sites of contradiction and the "black box" of change in

- primary prevention. *Preventing sexual violence: Interdisciplinary approaches to overcoming a rape culture*, 127-149.
- Flood, M., Dragiewicz, M. ve Pease, B. (2021). Resistance and backlash to gender equality. *Australian Journal of Social Issues*, 56(3), 393-408.
- Hackman, C. L., Pember, S. E., Wilkerson, A. H., Burton, W. ve Usdan, S. L. (2017). Slut-shaming and victim-blaming: A qualitative investigation of undergraduate students' perceptions of sexual violence. *Sex Education*, 17(6), 697-711.
- Hattat, E. (2021). *Sexual experiences and sexual behaviors of university students in Turkey*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Hills, P. J., Pleva, M., Seib, E. ve Cole, T. (2021). Understanding how university students use perceptions of consent, wantedness, and pleasure in labeling rape. *Archives of Sexual Behavior*, 50(1), 247-262.
- Jeffrey, N. K. ve Barata, P. C. (2017). "He didn't necessarily force himself upon me, but ...": Women's lived experiences of sexual coercion in intimate relationships with men. *Violence against Women*, 23(8), 911-933.
- Jozkowski, K. N., Marcantonio, T. L. ve Hunt, M. E. (2017). College students' sexual consent communication and perceptions of sexual double standards: A qualitative investigation. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 49(4), 237-244.
- Kaya, F., Serin, Ö. ve Genç, A. (2007). Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(6), 441-448.
- Kilimnik, C. D. ve Meston, C. M. (2019). Sexual violence identification and women's sexual well-being. *Current Sexual Health Reports*, 11(1), 1-8.
- Kodan-Çetinkaya, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne*, 1(2), 21-43.
- Kurt, G., Dönmez, S., Eren, Ö., Balcı, E. ve Günay, O. (2017). Üç farklı disiplinde okuyan üniversite son sınıf öğrencilerinin istismar, ihmal ve aile içi şiddet algıları. *Journal of International Social Research*, 10(50), 405-414.
- Lelaurain, S., Fonte, D., Giger, J. C., Guignard, S. ve Lo Monaco, G. (2021). Legitimizing intimate partner violence: The role of romantic love and the mediating effect of patriarchal ideologies. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(13-14), 6351-6368.
- Maas, M. K. ve Bonomi, A. E. (2021). Love hurts?: Identifying abuse in the virgin-beast trope of popular romantic fiction. *Journal of Family Violence*, 36(4), 511-522.
- Muehlenhard, C. L., Humphreys, T. P., Jozkowski, K. N. ve Peterson, Z. D. (2016). The complexities of sexual consent among college students: A conceptual and empirical review. *The Journal of Sex Research*, 53(4-5), 457-487.
- Murray, C. E. ve Kardatzke, K. N. (2007). Dating violence among college students: Key issues for college counselors. *Journal of College Counseling*, 10(1), 79-89.
- Orchowski, L. M., Untied, A. S. ve Gidycz, C. A. (2013). Factors associated with college women's labeling of sexual victimization. *Violence and Victims*, 28(6), 940-958.
- Orchowski, L. M., Edwards, K. M., Hollander, J. A., Banyard, V. L., Senn, C. Y. ve Gidycz, C. A. (2020). Integrating sexual assault resistance, bystander, and men's social norms strategies to prevent sexual violence on college campuses: A call to action. *Trauma, Violence, & Abuse*, 21(4), 811-827.
- Öngen, D. (2006). Attitudes towards women: A study of gender and academic domain differences in a sample of Turkish university students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 34(5), 467-486.
- Özyeğin, G. (2009). Virginal facades: Sexual freedom and guilt among young Turkish women. *European*

Journal of Women's Studies, 16(2), 103–123.

- Rousseau, C., Bergeron, M. ve Ricci, S. (2020). A metasynthesis of qualitative studies on girls' and women's labeling of sexual violence. *Aggression and Violent Behavior*, <https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101395>
- Sakallı-Uğurlu, N., Salman, S. ve Turgut, S. (2010). Predictors of Turkish women's and men's attitudes toward sexual harassment: Ambivalent sexism, and ambivalence toward men. *Sex Roles*, 63(11-12), 871-881.
- Sakallı, N., Rumeli, Y. ve Şahin, M. N. (2022). Erkeklerin cinsiyetçiliğe tepkileri: Meşrulaştırma, kendini suskunlaştırma, yüzleşme ve kolektif hareket. *Nesne*, 10(23), 105-130.
- Schuster, I., Krahe, B. ve Toplu-Demirtaş, E. (2016). Prevalence of sexual aggression victimization and perpetration in a sample of female and male college students in Turkey. *The Journal of Sex Research*, 53(9), 1139-1152.
- Schuster, I. ve Krahe, B. (2017). The prevalence of sexual aggression in Turkey: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 102-114.
- Selçuk, K. T., Avcı, D. ve Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: Flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 302-308.
- Sezer, Ö. ve Sumbaş, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabullerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 11(56), 638-649.
- Stonard, K. E., Bowen, E., Lawrence, T. R. ve Price, S. A. (2014). The relevance of technology to the nature, prevalence and impact of adolescent dating violence and abuse: A research synthesis. *Aggression and Violent Behavior*, 19(4), 390-417.
- Şenol-Canktek, F. (2018). 6 Yıllık bir dayanışma deneyimi: Ankara Üniversitesi cinsel taciz ve saldırıya karşı destek biriminin faaliyetleri. *Üniversitelerde cinsel taciz ve saldırıyla mücadele: CTS çalışmaları*, 11-16.
- Şimşek, A. ve Songur, D. (2018). Cinsiyetçilik, cinsel taciz ve saldırıya karşı kadın çalışma merkezlerinin işlevi: Bir saha çalışmasının düşündükleri. *Üniversitelerde cinsel taciz ve saldırıyla mücadele: CTS çalışmaları*, 25-43.
- Tekkas-Kerman, K. ve Betrus, P. (2020). Violence against women in Turkey: A social ecological framework of determinants and prevention strategies. *Trauma, Violence, & Abuse*, 21(3), 510-526.
- Tarzia, L. (2021). "It went to the very heart of who I was as a woman": The invisible impacts of intimate partner sexual violence. *Qualitative Health Research*, 31(2), 287-297.
- Ustunel, A. O. (2020). A feminist approach to dating violence prevention: Creating change towards safety, equality and mutuality. *Feminism & Psychology*, 30(2), 143-164.
- Ustunel, A. O. (2022). Dating violence in an urban Turkish context: Listening to young people from an intersectional perspective. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13-14), NP11652-NP11682.
- Uygur, G. (2018). Ankara Üniversitesi cinsel taciz ve saldırıya karşı destek birimi: Nereden nereye geldik? *Üniversitelerde cinsel taciz ve saldırıyla mücadele: CTS çalışmaları*, 17-24.
- Uygur, G. ve Şimra, H. (2018). Giriş. *Üniversitelerde cinsel taciz ve saldırıyla mücadele: CTS çalışmaları*, 1-9.
- Voth Schrag, R. J. ve Edmond, T. E. (2018). Intimate partner violence, trauma, and mental health needs among female community college students. *Journal of American College Health*, 66(7), 702-711.